

Nogometno prvenstvo Zagreba 1946. godine

HRVOJE GRŽINA

Hrvatski državni arhiv

Zagreb, Hrvatska

hgrzina@arhiv.hr

U članku se na temelju novinskih izvještaja, sačuvanih fotografija i podataka razasutih po literaturi – u kontekstu novonastalih prilika uvjetovanih promjenom društveno-političkoga uređenja po svršetku Drugoga svjetskog rata – rekonstruira i analizira dosad neobrađeno prvenstvo Zagreba u nogometu odigrano tijekom siječnja i veljače 1946. kao posljednje gradsko prvenstvo na kojemu su nastupili najjači klubovi Zagrebačkoga nogometnog saveza. Za naslov prvaka Zagreba borilo se osam fiskulturnih društava koja su pravo nastupa izborila igrajući kvalifikacijske utakmice potkraj 1945. Poslije odigranih sedam kola naslov gradskoga prvaka i izravni plasman na prvenstvo Hrvatske osvojili su igrači Fizkulturnoga društva (FD) *Dinamo*, a s obzirom na to da je poredak u prvenstvu Zagreba odlučivao o mogućnosti daljnjega natjecanja na državnoj razini, kvalifikacije za republičko prvenstvo izborile su momčadi *Lokomotive*, *Metalca* i *Amatera*. Najbolji strijelac prvenstva bio je dinamovac Slavko Beda, a u nekima od momčadi zabilježeni su nastupi budućih vedeta hrvatskoga nogometa poput Branka Zebeća (FD *Poštar*) ili Bernarda Vukasa (FD *Amater*).

Ključne riječi: Zagreb; sport; nogomet; prvenstvo Zagreba 1946.; *Dinamo*

Uvodne napomene

Svršetkom Drugoga svjetskog rata i promjenom društveno-političkoga poretka sportski život Zagreba i onodobne Federalne Države Hrvatske zahvatile su tektonske promjene. Odlukom ministra narodnoga zdravlja Aleksandra Koharevića od 4. lipnja 1945., donesenom na prijedlog Zemaljskoga fiskulturnog odbora, raspuštene su uprave svih sportskih saveza, podsaveza, klubova i udruženja koji su djelovali od 10. travnja 1941. do 8. svibnja 1945.,¹ a umjesto dotadašnjih sportskih organizacija na području Zagreba do kraja

---

¹ „Odluka ministra narodnog zdravlja federalne Hrvatske”, *Narodni list* (Zagreb), 5. 6. 1945., 6; „Raspuštene dosadašnje uprave športskih saveza”, *Vjesnik* (Zagreb), 6. 6. 1945., 6. O zagrebačkom i hrvatskom nogometu u vrijeme Drugoga svjetskog rata vidi u: MAGDIĆ, „Nogomet u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj”, 42-59; KOVACIĆ, *Hrvatski nogomet*, 98-154.

godine utemeljeno je ili obnovljeno dvadesetak fiskulturnih društva, koja su ubrzo počela s prvim natjecanjima.²

Koharevićevom je odlukom tako i formalno otpočela nova era u sportskom životu Federalne Hrvatske. U njoj je – slijedeći sovjetski model i ideologiju socijalističkoga jugoslavenstva – naglasak bio stavljen na masovnost (krosovi, sletovi, fiskulturni dani...), svestranost (natjecanja za „fiskulturnu značku“) i najširu dostupnost sporta kao bitnoga dijela cjelokupnoga obrazovanja i razvoja novoga, socijalističkog čovjeka.³ U sportskom životu – nasuprot „kapitalističkom sportu“, koji se primarno manifestirao kroz profesionalizam ili rekreaciju – nominalno se zagovarao amaterizam (čovjek živi od rada, a fiskultura je samo sredstvo u izgradnji novoga društva),⁴ pa su nova fiskulturna društva formirana prema profilima osnovne djelatnosti njihovih članova (npr. Željezničko fiskulturno društvo „Lokomotiva“, Fiskulturno društvo radnika i namještenika pošte, telegrafa, telefona i radio-službe „Poštar“). Unutar njih sportska se svestranost trebala očitovati u brojnim sekcijama na koje su bila podijeljena (nogometne, rukometne, odbojkaške, biciklističke...), međutim u nekima od društava, suprotno ideji nove vlasti, u stvarnosti su ozbiljnije funkcionirale tek nogometne sekcije ili su sama društva pak nastala jednostavnom pretvorbom nogometnih klubova u fiskulturna društva, nakon čega su u praksi nastavila prakticirati isključivo nogomet.⁵

Nogomet se tako u Hrvatskoj, ali i ostatku Jugoslavije, kao prvi od sportova zarana profilirao kao realna suprotnost nominalno zagovaranom svestranosti, što ne treba čuditi s obzirom na njegov specifičan, brz razvoj tijekom prve polovine prošloga stoljeća.⁶ Slijedom toga prva prijateljska nogometna utakmica u poslijeratnom Zagrebu odigrana je već 14. svibnja između momčadi I. i II. jugoslavenske armije (JA),⁷ a prve međugradske i međurepubličke utakmice fiskulturnih društava *Makedonija* (Skoplje) i *Mladost* (Zagreb) te *Crvena zvezda* (Beograd) i kluba *JA Hajduk* (Split) pet tjedana poslije, tijekom drugoga dana „fiskulturnih priredaba“ u okviru I. kongresa antifašističke

² Usp. KRAMER, „Ukidanje prošlosti“, 60; KOVAČIĆ, *Hrvatski nogomet*, 159; ĐURANAC, „Zagrebački nogomet“, 31.

³ Više o tome vidi u: MIJATOV, *Sport u službi socijalizma*, 95-195. Vidi i: MILLS, *Nogomet i politika u Jugoslaviji*, 72-87. Masovnost i svestranost svesrdno su zagovarane u onodobnim novinama, osobito specijaliziranom *Narodnom sportu* (usp. npr. „Skijaški ispit svestranosti“, *Narodni sport* (Zagreb), 21. 1. 1946., 2 ili „Masovnost – cilj našeg fizkulturnog pokreta“, *Narodni sport*, 4. 2. 1946., 5).

⁴ MIJATOV, *Sport u službi socijalizma*, 117. Kao primjer implementacije nove sportske doktrine u praksu vidi: MACANOVIĆ, „Radničke sportske igre metalaca“, 597-602 ili programatski tekst istoga autora s početka 1946. naslovljen „Pod plaštem amaterizma“ (*Narodni sport*, 7. 1. 1946., 2).

⁵ MIJATOV, *Sport u službi socijalizma*, 165.

⁶ *Isto*, 163-168. Vidi i: „Masovni nogomet“, *Narodni sport*, 18. 2. 1946., 3.

⁷ „Prva nogometna utakmica u oslobođenom Zagrebu“, *Vjesnik*, 15. 5. 1945., 4. Vidi i: KRAMER, „Ukidanje prošlosti“, 60. Fotoreportaža s devet snimaka sačuvana je u fondu Agencije za fotodokumentaciju u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu (HR-HDA-1422-AGE-FOTO, I-13/15-23).

omladine Hrvatske, 21. lipnja.⁸ Prvo natjecanje („Nogometno prvenstvo Federalne Hrvatske”) organizirano je kao dio I. fiskulturnog sleta Hrvatske od 12. do 19. kolovoza 1945. – prednatjecanja su odigrana od 22. srpnja do 12. kolovoza⁹ – i završilo je pobjedom *Hajduka* nad reprezentacijom Zagreba,¹⁰ dok je „vječni derbi” *Dinamo* i *Hajduka* u Zagrebu prvi put odigran 30. rujna 1945.¹¹

Slika 1. Zvonimir Pilko u dresu Metalca 1946. Snimio: Vladimir Susić (HR-HDA-2105/74.36)

Slika 2. Ivan „Oskar” Jazbinšek u dresu Metalca 1946. Snimio: Vladimir Susić (HR-HDA-2105/72.16)

⁸ „Splitski Hajduk stigao u Zagreb”, *Narodni list*, 21. 6. 1945., 7; „Manifestacije bratstva i srdačne povezanosti”, *Vjesnik*, 22. 6. 1945., 6; „Značajnim fizikturnim priredbama završen je I. kongres antifašističke omladine Hrvatske”, *Narodni list*, 23. 6. 1945., 6. Fotoreportažu s dvanaest snimaka obiju utakmica vidi u: HR-HDA-1422-AGEFOTO, F69-F80. Vidi i: ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 63.

⁹ „Nogometno prvenstvo Federalne Hrvatske”, *Narodni list*, 20. 7. 1945., 6; „Novi raspored nogometnog natjecanja”, *Narodni list*, 4. 8. 1945., 5.

¹⁰ „Hajduk’ je zasluženo pobijedio”, *Vjesnik*, 20. 8. 1945., 6. Detaljnije o tijeku natjecanja i kontroverzama vezanim uz finalnu utakmicu vidi u: ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 64-67.

¹¹ „Majstor s mora’ je u živoj igri s 3:2 (2:1) pobijedio ‘Dinamo’”, *Vjesnik*, 1. 10. 1945., 5. Detaljnije o utakmici vidi u: UJEVIĆ, *Vječni derbi*, 17-19, a fotoreportažu sa sedam snimaka u: HR-HDA-1422-AGEFOTO, F359-F369.

Slika 3. Danijel „Nurmi“ Premerl u dresu Građanskoga potkraj 1930-ih. Snimio: Vladimir Susić (HR-HDA-2105/53.15)

Budući da je Koharevićevom odlukom kompletan nogometni život Hrvatske vraćen na početne pozicije, nogometne sekcije novih fiskulturnih društava trebale su iznova krenuti u službena natjecanja od najnižega ranga ne bi li se odredili sudionici budućih viših razreda natjecanja (prvenstva Hrvatske, a potom i prvenstva Federativne Narodne Republike Jugoslavije).¹² Slijedom toga je 7. listopada na sjednici Fiskulturnoga odbora Zagreba (FOZ) – osnovanog 26. lipnja 1945.¹³ – odlučeno da 21. listopada započne „odigravanje kvalifikacionih utakmica za raspodjelu društava po razredima”.¹⁴ Za kvalifikacijske utakmice zagrebačka fiskulturna društva podijeljena su u dvije skupine: A i B. U skupinu A ušli su *Lokomotiva*, *Slaven*, *32. divizija*, *Narodna obrana*, *Jedinstvo*, *Tekstilac*, *Poštar* te kasnije dodana *Milicija*, a skupinu B činili su *Dinamo*, *Metalac*, *II. armija*, *Element*, *Građevinar*, *Amater*, *Dubrava* i naknadno ubačeni *Grafičar*.¹⁵

¹² Usp. ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 84.

¹³ „Pred osnutkom Fizkulturnog odbora Zagreba”, *Narodni list*, 24. 6. 1945., 7; „Formiranje Fizkulturnog odbora Zagreba”, *Narodni list*, 29. 6. 1945., 7.

¹⁴ „Kvalifikacione utakmice zagrebačkih društava”, *Vjesnik*, 8. 10. 1945., 6.

¹⁵ Usp. GARBER, *Zlatni jubilej ZNS*, 137.

Bez obzira na to što su kroz kvalifikacijske utakmice za prvenstvo Zagreba – prvo veće poslijeratno nogometno natjecanje organizirano u gradu – fiskulturna društva iskusila brojne organizacijske probleme neuhodanoga sustava (nedostatna infrastruktura, ranojutarnji termini održavanja utakmica, nastupi istih igrača za dvije ili više konkurentskih momčadi, iznenadna promjena propozicija...), natjecanje je 23. prosinca 1945. ipak dovršeno.¹⁶ Iako je prvotno bilo planirano da iz svake skupine natjecanje nastave po tri najuspješnije momčadi,¹⁷ njihov je broj „u hodu” podignut na četiri te je na gradskom prvenstvu zaigralo ukupno osam društava.

Po završetku kvalifikacija prva četiri mjesta u skupini A zauzeli su *Lokomotiva*, *Narodna obrana*, *Tekstilac* i *32. divizija*, a iz grupe B na prvenstvo su trebali ići *Dinamo*, *Metalac*, *II. armija* i *Dubrava*.¹⁸ Međutim, s obzirom na zaključak Fiskulturnoga saveza Jugoslavije kojim je početkom 1946. odlučeno da vojne momčadi više ne mogu sudjelovati na republičkim prvenstvima, a FD *Dubrava* spada u Okružni fiskulturni odbor Zagreba (OFOZ), *Lokomotivi*, *Tekstilcu*, *Dinamu* i *Metalcu* na prvenstvu su se, prema pozicijama na tablici, pridružili *Poštar*, *Jedinstvo*, *Element* i *Amater*.¹⁹

Kad je Nogometni odbor Zemaljskoga fiskulturnog odbora Hrvatske (ZFOH) 8. siječnja 1946. raspisao „nogometna prvenstvena natjecanja svih okruga na teritoriju Federalne Republike Hrvatske”,²⁰ u FOZ-u su, svjesni određenih organizacijskih propusta tijekom kvalifikacijskih utakmica, zaključili da takvi problemi „moraju pod svaku cijenu nestati” te je upravo nadolazeće prvenstvo Zagreba bilo prilika da se to i na primjeru potvrdi.²¹

Važnost prvenstva

Prije prelaska na analizu samoga natjecanja valja istaknuti da se Nogometno prvenstvo Zagreba 1946. – ponajprije zbog lokalnoga karaktera i kratkoga trajanja – vrlo rijetko spominje u pregledima nogometne povijesti, koji gotovo u pravilu započinju prikazom prvenstva Hrvatske 1946. ili pak saveznom ligom 1946./47. kao prvim natjecanjem na državnoj razini.²² Zato je ovo

¹⁶ Više o kvalifikacijskim susretima vidi u: ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 84-90, 132-154. O nedostacima i propustima na kvalifikacijskim utakmicama vidi u: „Kroz kvalifikaciono natjecanje”, *Narodni sport*, 7. 1. 1946., 4.

¹⁷ „Kvalifikacione utakmice zagrebačkih društava”, *Vjesnik*, 8. 10. 1945., 6.

¹⁸ „Kvalifikaciono natjecanje je završeno”, *Narodni list*, 1. 1. 1946., 10.

¹⁹ Usp. „ZFOH (Odbor za nogomet)”, *Narodni list*, 10. 1. 1946., 6; „Odbor FOZ-a za nogomet”, *Narodni sport*, 14. 1. 1946., 8. Vidi i: „U nedjelju započinje nogometno prvenstvo Zagreba”, *Narodni list*, 11. 1. 1946., 6.

²⁰ „Tokom ovog mjeseca započinju okružna nogometna prvenstva”, *Narodni list*, 9. 1. 1946., 6.

²¹ „Kroz kvalifikaciono natjecanje”, *Narodni sport*, 7. 1. 1946., 4.

²² Usp. KRAMER, „Ukidanje prošlosti”, 60-61; TOMAŠEVIĆ, *Dinamo*, 54; KOVAČIĆ, *Hrvatski nogomet*, 162-163. Na mrežnim stranicama informacije o prvenstvu, s djelomice pogrešnim podacima, dostupne su na: „Prvenstvo Zagreba u nogometu 1946.” i „1946.”.

istraživanje većinski bazirano na analizi (mjestimice proturječnih) novinskih izvještaja razasutih u onodobnoj periodici, koji su, kad je to bilo moguće, dopunjeni analizom sačuvanih fotografija i podataka pronađenih u klupskim spomenicama,²³ ne bi li se stvorila što potpunija slika natjecanja koje je ostalo upamćeno prije svega po činjenici da je bilo posljednje gradsko prvenstvo na kojem su nastupili najjači klubovi današnjega Zagrebačkoga nogometnog saveza.²⁴

Kao svojevršno polazište za istraživanje poslužio je diplomski rad „Zagrebački nogomet u okviru fiskulturnog pokreta 1945. godine”, nedavno obranjen na Kineziološkom fakultetu, u kojem je detaljno analiziran nogometni život u Zagrebu od prvih poratnih dana do kraja 1945. i svršetka kvalifikacija za prvenstvo Zagreba,²⁵ dok su spomenice sportskih društava i opći pregledi o sportu u socijalističkoj Jugoslaviji te odnosima nogometa i politike poslužili za produbljivanje podataka iz periodike odnosno ocrtavanje povijesnoga konteksta u kojem je analizirano natjecanje održano.

Osim detaljno opisanoga tijeka natjecanja i njegovih aktera, provedeno će istraživanje pokušati provjeriti u kojoj je mjeri FOZ, tijelo zaduženo za organizaciju i provedbu natjecanja, uspio u javno iskazanoj namjeri da tijekom prvenstva Zagreba podigne razinu održavanja nogometnih susreta u odnosu na kvalifikacijske utakmice kao залог za buduća nogometna natjecanja na republičkoj i državnoj razini. Poglavlja u nastavku tako se kronološki i sadržajno nadovezuju na postojeće rezultate istraživanja zagrebačke nogometne povijesti, dopunjavaju ih novim spoznajama o jednome manje poznatom natjecanju, a stavljanjem događaja i aktera u prostorno-vremenski kontekst pokušava se pridonijeti i ukupnosti slike o sportskom životu poslijeratnoga Zagreba.

Sudionici prvenstva i lokacije odigravanja utakmica

Svih osam fiskulturnih društava koja su se kvalificirala na prvenstvo Zagreba formirano je ili obnovljeno u glavnom hrvatskom gradu po završetku Drugoga svjetskog rata kao zamjena za klubove i udruženja čiji su odbori bili raspušteni odlukom od 4. lipnja 1945. Fiskulturnom društvu *Lokomotiva* rad je bio odobren štoviše još tri dana prije, 1. lipnja 1945., čime je obnovljen rad bivšega kluba *Željezničar*, od čijih je nekadašnjih igrača najvećim dijelom bila sastavljena nova nogometna momčad.²⁶ *Dinamo* je pak – osnovan 9. lipnja 1945. kao fiskulturno društvo radnika i namještenika komunalnih poduzeća Zagreba, a zadržavajući navijačku bazu *Građanskoga*²⁷ – jaku nogometnu sekciju formirao od bivših članova *Građanskoga*, *HASK-a*, *Concordije*, *ZET-a*

²³ Od klupskih spomenica koje spominju prvenstvo Zagreba vidi: *Lokomotiva 1914/64.*, 146-147; S. D. *Metalac: 1930-1950*, 38-43; TKALEC, *Dinamo 1945-1960*, 111.

²⁴ Usp. „Povijest Zagrebačkog nogometnog saveza”.

²⁵ ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”.

²⁶ *Lokomotiva 1914/64.*, 58 i 146; ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 30.

²⁷ O tome vidi u: ŠUTE, *Kibici „Purgera”*, 9-10.

i *Šparte*.²⁸ Nedugo potom, 16. lipnja 1945., osnovano je i *Jedinstvo* kao društvo radnika i namještenika prehrambene industrije,²⁹ međutim, za razliku od *Dinama* i *Lokomotive*, nije uspjelo formirati jaku nogometnu sekciju te su se jedva plasirali na prvenstvo.³⁰

Do kraja lipnja 1945., u formi fiskulturnih društava, obnovljena su i dva kluba ugašena početkom Drugoga svjetskog rata, uspostavom Nezavisne Države Hrvatske. Tako su društvo radnika i namještenika tekstilne i odjevne struke (*Tekstilac*) 19. lipnja³¹ te društvo radnika i namještenika metalne struke (*Metalac*) 23. lipnja³² nakon četiri godine iznova stupili na sportsku scenu. Počasni predsjednik *Metalca* bio je Josip Broz Tito (koji je, prema biografiji, izučio bravarski zanat i radio kao kovinar),³³ a jaku nogometnu sekciju tada vrlo popularnoga fiskulturnog društva kao igrač i trener predvodio je Ivan „Oskar” Jazbinšek, član legendarne postave bivšega *Grđanskog*.³⁴

Preostale sudionike prvenstva dala su fiskulturna društva radnika i namještenika kožarsko-prerađivačke struke (*Amater*), radnika i namještenika pošte, telegrafa, telefona i radio-službe (*Poštar*) te jedinstvenoga sindikata kemijske i papirne industrije (*Element*).³⁵ Bez obzira na to što nisu imala jake nogometne sekcije poput *Dinama*, *Lokomotive* ili *Metalca*, u spomenutim su društvima karijere započeli kasniji nogometni velikani poput Vladimira Čonča i Branka Zebeća (*Poštar*) te Bernarda Vukasa (*Amater*).³⁶

Prvenstvo Zagreba odigrano je na dvama zagrebačkim igralištima od 13. siječnja do 24. veljače (posljednja, odgođena utakmica 3. ožujka) po jednostrukom bodovnom sustavu prema kojem je osam momčadi u sedam kola igralo po jedan međusobni susret. Pobjednik utakmice osvajao je dva boda, neriješeni je rezultat suparničkim društvima donosio po jedan bod, a poražena momčad ostajala je bez bodova.

Budući da je nogometna infrastruktura u Zagrebu bila ograničena, prvenstvene utakmice u pravilu su se igrale u dvama prijepodnevnim i dvama poslijepodnevnim terminima na igralištima „Pobjede” (bivše, danas nepostojeće,

²⁸ Vijest o osnivanju vidi u: „Radnici i namještenici gradskih poduzeća”, *Narodni list*, 12. 6. 1945., 7; „Dinamo – fizkulturno društvo gradskih poduzeća”, *Vjesnik*, 13. 6. 1945., 6. O *Dinamu* kao sljedniku *Grđanskoga* vidi u: GARBER, *Zlatni jubilej ZNS*, 137; TOMAŠEVIĆ, *Dinamo*, 46-53. Suprotstavljeno gledište o *Dinamu* kao klubu čija povijest počinje tek od 9. lipnja 1945. vidi u: TKALEC, *Dinamo 1945-1960*, 5-6; ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 31-33.

²⁹ „Sindikat prehrambene struke osnovao svoje FD ‘Jedinstvo’”, *Narodni list*, 22. 6. 1945., 6.

³⁰ Usp. ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 38-39.

³¹ „Radnici i namještenici tekstilne i odjevne struke obnavljaju svoje fizkulturno društvo”, *Narodni list*, 20. 6. 1945., 7; „Radnici i namještenici tekstilne i odjevne struke osnovali su svoje FD ‘Tekstilac’”, *Narodni list*, 28. 6. 1945., 7.

³² „I sindikat metalne industrije ima svoje FD ‘Metalac’”, *Narodni list*, 24. 6. 1945., 7.

³³ FRNTIĆ, „Josip Broz Tito počasni predsjednik”, 2851-2852.

³⁴ „Osnutak i prvi nastup F. D. ‘Metalac’”, *Vjesnik*, 23. 6. 1945., 6. Vidi i: GARBER, *Zlatni jubilej ZNS*, 201; ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 40-42.

³⁵ *Element* je osnovan početkom srpnja 1945. (usp. „Osnovano je fizkulturno društvo ‘Element’”, *Narodni list*, 11. 7. 1945., 6).

³⁶ Usp. ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 45-51.

igralište *Građanskoga* u Koturaškoj) i „Slobode” (nekadašnje igralište *Concordije* u Tratinskoj, danas stadion NK-a *Zagreb* u Kranjčevićевой ulici).³⁷ Kad su 20. siječnja započele i utakmice Zimskoga kupa drugorazrednih momčadi, ti su susreti igrani na istim igralištima, ali u suprotnim terminima (prvenstvo prijepodne, a kup poslijepodne ili obrnuto). Igranje na samo dvama igralištima očekivano je, baš kao i tijekom kvalifikacijskih susreta, iziskivalo organizaciju nepopularnih ranojutarnjih utakmica (od 8:30), a program svakoga kola zbog kratkih je zimskih dana morao završiti prije nego što bi se spustio mrak (do 17 h). Rasvjeta na igralištu „Slobode” tijekom prvenstva se nije rabila, a moguće je da u trenutku odigravanja prvenstva nije ni bila u funkciji. Svi navedeni čimbenici tako su bez sumnje utjecali i na generalnu posjećenost prvenstvenih utakmica.

Igralište „Pravde” (bivše, danas nepostojeće, igralište *Željezničara* u Miramarskoj), na kojem su se tijekom 1945. igrali kvalifikacijski susreti,³⁸ nije se rabilo za utakmice prvenstva Zagreba, no na njemu su ipak igrani neki susreti drugorazrednih momčadi za Zimski kup. Igrališta *Šparte* i *ZET-a* na Trešnjevci po svoj prilici nisu bila u uporabi zbog loše i dotrajale infrastrukture i nešto veće udaljenosti od gradskoga središta, dok je igralište *Akademičara* (bivše *HAŠK-ovo*) u Maksimiru bilo neprikladno za igru jer je na njemu tijekom proljeća i ljeta 1945. bio smješten sabirni logor.³⁹ To se igralište za utakmice iznova počelo rabiti tek potkraj ožujka 1946.⁴⁰

„Domaćinstvo” utakmica određivalo se na sjednicama nogometnoga odsjeka FOZ-a, a društvo određeno kao „domaćin” ubiralo je ukupni prihod obaju susreta odigranih na istom igralištu tijekom prijepodneva odnosno poslijepodneva. Uzimajući u obzir nominalno zagovaranu sportsku svestranost, postavlja se pitanje usmjeravanja materijalnih sredstava akumuliranih „domaćinstvom” nogometnih utakmica tijekom prvenstva. Budući da je nogomet nedvojbeno bio najpopularniji sport u poslijeratnoj Hrvatskoj i Jugoslaviji te je kao takav bio ozbiljna prepreka „ideološkom imperativu” sportske svestranosti,⁴¹ pokušaj njegova suzbijanja nauštrb ostalih sportova i uporaba financijskih sredstava akumuliranih „domaćinstvima” nogometnih utakmica za razvoj ostalih sportskih grana u prvim je danima bili su bitna odrednica fiskulturnih društava. Tako su – iako nemamo nepobitnih dokaza za navedenu tvrdnju – s obzirom na okolnosti u čitavoj poslijeratnoj Jugoslaviji po svoj prilici prihodi s nogometnih utakmica odigranih tijekom prvenstva Zagreba, među ostalim, usmjeravani i za razvitak ostalih sportskih grana u kojima se određeno fiskulturno društvo profiliralo osim nogometa.⁴²

³⁷ Usp. „Današnji sportski raspored”, *Vjesnik*, 13. 1. 1946., 6. Za igralište „Pobjede” *Narodni list* piše da je „osposobljeno za ove susrete” („Sutra počinje nogometno prvenstvo Zagreba”, *Narodni list*, 13. 1. 1946., 6).

³⁸ Usp. ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 71.

³⁹ *Isto*, 68-77.

⁴⁰ Usp. „Nedjeljni fizkulturni raspored”, *Narodni list*, 24. 3. 1946., 7.

⁴¹ Usp. MIJATOV, *Sport u službi socijalizma*, 166.

⁴² *Isto*, 167-168.

Prvo kolo (13. siječnja 1946.)

Nakon odigranih kvalifikacijskih utakmica prvenstvo Zagreba započelo je u nedjelju 13. siječnja 1946. Toga su, novine pišu, lijepoga zimskog dana na igralištu „Pobjede” tijekom prijedpodneva odigrane utakmice *Poštar – Element* (početak u 8:30) i *Dinamo – Amater* (početak u 10:15), dok su u poslijepodnevnim satima na igralištu „Slobode” snage odmjerili *Metalac* i *Jedinstvo* (početak u 12:30) te *Lokomotiva* i *Tekstilac* (početak u 14:15).⁴³ Prihod od poslijepodnevnih utakmica, koje je nadgledao Halapir, išao je u blagajnu *Lokomotive*,⁴⁴ a „domaćinstvo” prijedpodnevnih utakmica nažalost nije ostalo zabilježeno u periodici. Prijepodneve su utakmice, očekivano, bile slabije popraćene, pa je tako sraz *Poštara* i *Elementa* gledalo samo tristotinjak posjetitelja, a *Dinamo* i *Amater* njih oko pet stotina. Nešto veći broj gledatelja (između 500 i 1000) pratio je susret *Metalca* i *Jedinstva*, a najposjećeniji susret prvoga kola bio je derbi *Lokomotive* i *Tekstilca*, koji je gledalo oko 1500 ljudi.⁴⁵

Prvi susret prvenstva, dvoboj *Poštara* i *Elementa*, završio je pomalo iznenađujućom podjelom bodova. Rezultat je bio 0 : 0, pri čemu „poštari” nisu opravdali ulogu favorita, dok je *Element* „iznenadio dobrom i požrtvovnom igrom”.⁴⁶ Sudeći prema novinskom izvještaju, igrači *Elementa* ostavili su, generalno gledajući, bolji dojam, no nisu ga uspjeli konkretizirati barem jednim pogotkom zahvaljujući *Poštarevu* vrataru Stjepanu Mikušu i sigurnoj obrambenoj liniji Raul Kamarit – Stjepan Hunjet – Branko Mezak. Iz *Elementa* su se igrom istaknuli vratar Hajdarević i desno krilo Rudolf Kosmat. Utakmicu je vodio Stanko Stanković (pomoćnici Miljan i Muzurović) „s manjim pogrješ-kama koje nisu imale utjecaja na rezultat”.⁴⁷

Na igralištu u Koturaškoj ulici sastali su se nogometaši *Dinama* i *Amatera*. Igrači Mártona Bukovija sa 6 : 1 pobijedili su momčad koju je kao trener vodio proslavljeni nogometaš *Concordije* i *Gradžanskoga* te hrvatski reprezentativac Ivica Belošević, a sudeći prema novinskim izvještajima, „po realnom odnosu snaga rezultat [je] trebao biti daleko veći”.⁴⁸ „Momčad gradskih namještenika” nastupila je u formaciji s petoricom napadača (Slavko Beda, Ratko Kacian, Vinko Golob, Željko Čajkovski i Mirko Kokotović), od kojih su se igrom istaknuli strijelac jednoga pogotka Kacian kao najbolji pojedinac susreta te Beda, koji je postigao čak tri zgoditka. Po jedan gol postigli su Golob i Kokotović, a mrežu *Dinamova* vratara Emila Urcha zatresao je bivši *HASK-ovac* Stjepan

⁴³ „Današnji sportski raspored”, *Vjesnik*, 13. 1. 1946., 6; „Nedjeljni sportski raspored”, *Narodni list*, 13. 1. 1946., 6.

⁴⁴ „FOZ (Nogometni ostsjek)”, *Narodni list*, 11. 1. 1946., 6.

⁴⁵ Procjene broja posjetitelja u novinskim su se izvještajima ponekad razlikovale, pa u ovome radu – u slučaju odstupanja procjene – kao granične podatke navodimo i donji i gornji broj.

⁴⁶ „I. kolo nogometnog prvenstva Zagreba”, *Narodni sport*, 14. 1. 1946., 1.

⁴⁷ „Element’ je mogao pobijediti ‘Poštara’”, *Narodni sport*, 14. 1. 1946., 3; „Element’ – ‘Poštar’ 0:0”, *Vjesnik*, 14. 1. 1946., 5; „‘Poštar’ i ‘Element’ podijelili su bodove”, *Narodni list*, 15. 1. 1946., 6.

⁴⁸ „I. kolo nogometnog prvenstva Zagreba”, *Narodni sport*, 14. 1. 1946., 1.

„Milek” Klešić „laganom, ali točnom parabolom” iz slobodnoga udarca. Sudac Milan Jelinek (pomoćnici Bilopavlović i Husinec) prema novinskim izvještajima „previše je sjeckao igru na štetu pobjednika”.⁴⁹

Najveću pobjedu prvoga kola (8 : 1) ostvarili su igrači *Metalca* nad osjetno slabijim *Jedinstvom*. Predvođeni Ivanom „Oskarom” Jazbinšekom kao trenerom i „lijevim pomagačem” te pojačani Zvonkom Canjugom i Vladimirom Gruškovnjakom, igrači *Metalca* na igralištu „Slobode” u Tratinskoj ulici lako su savladali požrtvovne suparnike iz prehrambene industrije, koji su – bez pojačanja – nastupili u istome sastavu koji je iznio kvalifikacije i doveo ih na prvenstvo.⁵⁰ Canjuga je postigao čak tri zgoditka, Vlado Kuftinec dva, a po jednom su se među strijelce upisali Gruškovnjak i Zvonimir Pilko. Branič Picek postigao je autogol, a jedini strijelac za *Jedinstvo* bio je Gretić. Sudac Josip Mikulan i pomoćnici Kruhak i Podhraški ocijenjeni su kao dobri.⁵¹

U derbiju prvoga kola, na blatnjavu i tešku terenu, oslabljena *Lokomotiva* – koju je kao trener vodio bivši igrač *Grđanskoga* Hermenegildo „Gildo” Kranjc⁵² – pobijedila je osjetno pojačani i, sudeći prema novinskim izvještajima, toga dana bolji *Tekstilac* rezultatom 1 : 0. Pobjednički pogodak postigao je Dragutin Žigman. *Lokomotiva* je u susret ušla bez napadača Vladimira Firma (poslije igrača beogradskoga *Partizana* i jugoslavenske reprezentacije) i najboljega strijelca kvalifikacija Josipa Krnića (zamijenili su ih Miro Blažetić i Zvonko Koželj), a najbolji igrač susreta bio je vratar Ladislav Žmara, koji je te nedjelje „imao svoj dan” i sačuvao mrežu netaknutom. Susret je sudio „autoritativan i objektivan” sudac Miljenko Podubski s pomoćnicima Lazićem i Gradiškim.⁵³

Nakon prvoga kola na vrhu tablice, zahvaljujući visokoj pobjedi nad *Jedinstvom*, našao se *Metalac* s 2 boda i gol-razlikom 8 : 1. S istim su brojem bodova na drugom i trećem mjestu bili *Dinamo* (gol-razlika 6 : 1) i *Lokomotiva* (gol-razlika 1 : 0). Sredina tablice s po jednim osvojenim bodom pripala je *Elementu* i *Poštaru*, a na začelju su bez bodova ostali poraženi klubovi *Tekstilac* (gol-razlika 0 : 1), *Amater* (gol-razlika 1 : 6) i *Jedinstvo* (gol-razlika 1 : 8). Na vrhu liste strijelaca s po tri zgoditka bili su Canjuga iz *Metalca* i dinamovac Beda, a odmah iza njih „metalac” Vlado Kuftinec s dva postignuta pogotka.⁵⁴

⁴⁹ „Dinamo’ u ‘Amateru’ nije imao doraslog protivnika”, *Narodni sport*, 14. 1. 1946., 3; „Dinamo’ – ‘Amater’ 6:1 (2:0)”, *Vjesnik*, 14. 1. 1946., 5; „Dinamo’ je lako svladao ‘Amater’”, *Narodni list*, 15. 1. 1946., 6. Vidi i: TKALEC, *Dinamo 1945-1960*, 111.

⁵⁰ Usp. ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 133-152.

⁵¹ „Pojačani ‘Metalac’ pobijedio je lakoćom ‘Jedinstvo’”, *Narodni sport*, 14. 1. 1946., 3; „‘Metalac’ je bio prejak za ‘Jedinstvo’ 8:1 (5:0)”, *Vjesnik*, 14. 1. 1946., 5; „‘Metalac’ s 8:1 visoko pobijedio ‘Jedinstvo’”, *Narodni list*, 15. 1. 1946., 6.

⁵² Vidi: FRNTIĆ, „Hermenegildo Kranjc”, 65-66.

⁵³ „Tekstilac’ je nesretno izgubio s ‘Lokomotivom’”, *Narodni sport*, 14. 1. 1946., 1; „Lokomotiva’ je osvojila 2 boda u igri s nesretnim ‘Tekstilcem’ 1:0”, *Vjesnik*, 14. 1. 1946., 5; „Nadmoćniji ‘Tekstilac’ izgubio je utakmicu s ‘Lokomotivom’”, *Narodni list*, 15. 1. 1946., 6.

⁵⁴ „1. kolo prvenstva osam prvorazrednih nogometnih momčadi Zagreba”, *Vjesnik*, 16. 1. 1946., 5.

Po odigranom prvom kolu, opažajući „povećan interes za nogometne utakmice u Zagrebu”, FOZ je na sjednici održanoj 16. siječnja 1946. raspravljao o problemu „urednog odigranja” utakmica ne bi li se prevenirale „neke ružne pojave koje su nasljeđene od ranijih vremena”.⁵⁵ Slijedom toga, nastavljajući se prilagođavati specifičnim okolnostima pri organizaciji nogometnih utakmica, koje su u pravilu okupljale više posjetitelja nego ostali sportovi, a nerijetko se uz alkoholna pića navijalo žustrije i temperamentnije,⁵⁶ na sve su susrete uvedeni „redatelji” – njih po četiri za svako društvo koje sudjeluje u utakmici – obilježeni „društven[om] vrpc[om]”, koji su se prije i poslije susreta bili dužni prijaviti sportskom nadzorniku, održavati red na igralištu te „osigurati nesmetan prolaz igrača i sudaca k svlačion'cima [sic!].”⁵⁷ Istovremeno su rukovodioci društava ili momčadi sportskom nadzorniku i sucu bili dužni predati popis igrača koji igraju utakmicu, jednako kao i prijaviti imena onih koji bi eventualno bili isključeni iz igre. „Svako ometanje urednog odigravanja utakmica sa bilo čije strane” valjalo je odmah spriječiti, a „[g]ledaoca koji nesportskim činima ili ispadima ometa igru ili suca” trebalo je upozoriti i u slučaju ponavljanja prekršaja udaljiti s igrališta.⁵⁸

Navedeno nam zorno pokazuje do koje su mjere fiskulturni organi bili prisiljeni u hodu se prilagođavati specifičnim okolnostima organiziranja nogometnih utakmica, među kojima je održavanje reda na igralištima bilo jedna od najzahtjevnijih zadaća.

Drugo kolo (20. siječnja 1946.)

Drugo kolo prvenstva odigrano je u nedjelju 20. siječnja 1946. Za razliku od prvoga kola, toga su dana dvije prijepodneve utakmice (*Element – Tekstilac* od 8:30 i *Metalac – Poštar* u 10:15) odigrane na igralištu „Slobode” u Tratinskoj ulici, a dvije poslijepodneve (*Lokomotiva – Amater* u 13 h i *Dinamo – Jedinstvo* 14:45) na terenu „Pobjede” u Koturaškoj.⁵⁹ Prihod od prijepodnevni utakmica, koje je nadgledao Tkalčević, išao je u blagajnu *Tekstilca*, a poslijepodneve susrete, čiji je prihod evidentirao *Dinamo*, kao sportski nadzornik nadgledao je Škurić (prema *Narodnom listu* Valent).⁶⁰

Susrete drugoga kola pratio je otprilike jednak broj gledatelja kao i tjedan dana prije. Ponovno su, zbog nepopularnih termina, prijepodneve utakmice bile dosta slabo posjećene, pa je jutarnji dvoboj *Elementa* i *Tekstilca* pratilo tek

⁵⁵ O tome detaljnije progovara Ivica Šute u poglavlju „Kratka povijest zagrebačkog kibičkog nasilja” (usp. ŠUTE, *Kibici „Purgera”*, 128-236).

⁵⁶ Usp. „Na nogometnim igralištima u Zagrebu nema reda” (karikatura), *Narodni sport*, 1. 7. 1946., 8.

⁵⁷ „Odbor FOZ-a za nogomet”, *Narodni sport*, 4. 2. 1946., 8.

⁵⁸ *Isto*.

⁵⁹ „Zbor nogometnih sudaca”, *Narodni list*, 19. 1. 1946., 6; „Nedjeljni sportski raspored”, *Vjesnik*, 20. 1. 1946., 6.

⁶⁰ „Odbor FOZ-a za nogomet”, *Narodni sport*, 14. 1. 1946., 8; „FOZ-Nogometni otsjek”, *Narodni list*, 18. 1. 1946., 6.

tristotinjak posjetitelja, a susret *Metalca* i *Poštara* njih petstotinjak. Najposjećenija je bila utakmica *Lokomotive* i *Amatera*, koju je promatralo oko 1600 gledatelja, dok je sraz *Dinama* i *Jedinstva* gledalo oko 1000 ljudi.⁶¹

Jutarnji susret *Elementa* i *Tekstilca* iznenađujuće je završio pobjedom „ke-mičara” 3 : 0. Zgoditke su postigli Mijo Kostanjevac, Malivuk i Omerzo te time svoju momčad doveli do statusa iznenađenja kola. Lošu igru suparničke ekipe obilježile su pak „prepirke, svađe, neslaganje i neborbenost”, što je na kraju dovelo do posve zaslužene pobjede *Elementa*, momčadi čiji je ulazak u završnicu prvenstva bio popraćen nepovoljnim komentarima. Utakmicu je sudio Petar Mađarac (pomoćnici Popović i Stanković), koji je zaradio ocjenu dobar.⁶²

Po završetku prvoga jutarnjeg susreta natjecanje su nastavile momčadi *Metalca* i *Poštara*. Ta je utakmica u *Narodnom listu* najavljivana kao „najzanimljiviji susret II. kola”.⁶³ Završila je pobjedom prvospomenute momčadi rezultatom 3 : 2. *Metalac* je dominirao tijekom prvoga poluvremena postigavši tri zgoditka (strijelci Zvonimir Bušić dvaput i jednom mladi Zvonko „Tiba” Strnad, poslije igrač *Dinama*, *Partizana* i reprezentacije Jugoslavije), no nakon ozljede trenera i kapetana Jazbinšeka „poštari” su počeli ozbiljnije napadati te su do kraja utakmice pogocima Božidara Mezaka i Peruša umalo izjednačili. Za momčad *Poštara* svoju je prvu utakmicu na prvenstvu Zagreba toga prijepodneva odigrao šesnaestogodišnji Branko Zebec,⁶⁴ koji će do kraja natjecanja ostati standardni prvotimac. Sudac Josip Eppert (pomoćnici Podubski i Jelinček), sudeći prema novinskim izvještajima, učinio je nekoliko krupnih pogrešaka, od kojih su dvije rezultirale zgodicima: Strnadov je pogodak postignut iz zaleđa, dok je kazneni udarac za *Poštar* bio dosuđen prestrogo.⁶⁵

Lokomotiva je u susretu protiv *Amatera* pokazala „daleko bolju, zreliju, pa i korisniju igru nego u prvom kolu” te zaslužno pobijedila s visokih 5 : 1. U pobjedničkoj su se momčadi igrom istaknuli Vlado Lončarić, Stanko Žerjav, Dragutin Žigman s tri pogotka te Miro Blažetić, koji je postigao jedan zgoditak, dok je od igrača *Amatera* istaknut tek Bernard Vukas, koji je u navali „pokazao najviše smisla za zajednički rad”. Zgoditak za *Lokomotivu* postigao je i Vladimir Firm, a utješni gol za „goste” zabio je Milan Kralj. Utakmicu je vodio sudac Mijo Gradiški s pomoćnicima Horvatom i Muzurovićem.⁶⁶

⁶¹ „II. kolo nogometnog prvenstva Zagreba”, *Narodni sport*, 21. 1. 1946., 4; „Nakon II. kola”, *Narodni list*, 22. 1. 1946., 6.

⁶² „Element’ je od ‘Poštara’ prisvojio naslov – ‘momčad iznenađenja’”, *Narodni sport*, 21. 1. 1946., 4; „Element’ – ‘Tekstilac’ 3:0 (2:0)!!!”, *Vjesnik*, 21. 1. 1946., 5; „Element’ – ‘Tekstilac’ 3:0 (2:0)”, *Narodni list*, 22. 1. 1946., 6.

⁶³ „Utakmica ‘Metalac’ – ‘Poštar’ najzanimljiviji susret II. kola zagrebačkog nogometnog prvenstva”, *Narodni list*, 20. 1. 1946., 8.

⁶⁴ Fotografiju Branka Zebece u dresu *Poštara* sa suigračima vidi u: MAGDIĆ, *Legende zagrebačkog nogometa*, 406.

⁶⁵ „Slab ‘finish’ ‘Metalca’ ili od 3:0 do 3:2”, *Narodni sport*, 21. 1. 1946., 4; „Metalac’ – ‘Poštar’ 3:2 (3:0)”, *Vjesnik*, 21. 1. 1946., 5; „Metalac’ – ‘Poštar’ 3:2 (3:0)”, *Narodni list*, 22. 1. 1946., 6.

⁶⁶ „Lokomotiva’ iz utakmice u utakmicu predvodi sve bolju igru”, *Narodni sport*, 21. 1. 1946., 4; „Lokomotiva’ – ‘Amater’ 5:1 (2:0)”, *Vjesnik*, 21. 1. 1946., 5; „Lokomotiva’ – ‘Amater’ 5:1 (5:2) [sic!]”, *Narodni list*, 22. 1. 1946., 6.

Posljednji susret drugoga kola odigrali su *Dinamo* i *Jedinstvo*. Utakmica je završila visokom pobjedom *Dinama* 7 : 0, a da su se njegovi igrači više trudili, mogli su postići i „dvobrojčani rezultat”. U obrani je za *Dinamo* debitirao Mijo (Mišo) Ettliger, srednji je red „radio dobro”, a zgoditke su postigli napadači Kokotović (2), Čajkovski (2), Golob (2) i Beda. *Dinamov* vratar Zvonimir Monsider „nije imao nikakvog posla”, dok su kod *Jedinstva* „nešto bolji od ostalih” bili branič Edo Gortan i napadač Viktor „Bonzo” Dražić. Sudac Vinko Bilopavlović (pomoćnici Mikulan i Mataković) sudio je osrednje, pri čemu je drugi *Dinamov* pogodak postignut iz zaleđa.⁶⁷

Visokom pobjedom nad *Jedinstvom* poslije drugoga kola *Dinamo* je izbio na vrh tablice s 4 boda i gol-razlikom 13 : 1. Maksimalan broj bodova zadržali su i drugoplasirana *Lokomotiva* (gol-razlika 6 : 1) te trećeplasirani *Metalac* (gol-razlika 11 : 3), dok je na četvrto mjesto zasjeo *Element* s 3 boda i omjerom zgoditaka 3 : 0. U donjem dijelu tablice ostali su *Poštar* s jednim bodom i gol-razlikom 2 : 3 te *Tekstilac* (gol-razlika 0 : 4), *Amater* (gol-razlika 2 : 11) i *Jedinstvo* (gol-razlika 1 : 15) bez bodova.⁶⁸ Po odigranom drugom kolu na vrhu liste strijelaca Slavku Bedi pridružio se Dragutin Žigman (ukupno 4 pogotka), a drugo su mjesto – s po tri postignuta zgoditka – podijelili dinamovci Golob i Kokotović te „metalac” Canjuga.

Treće kolo (27. siječnja 1946.)

Utakmice trećega kola odigrane su 27. siječnja 1946. U prijedopodnevnom satima, s početkom u 8:30, na igralištu „Pobjede” u Koturaškoj sastali su se *Metalac* i *Amater*, a nakon njih momčadi *Tekstilca* i *Poštara*. Na terenu „Slobode” u Tratinskoj od 13 h odigran je susret *Dinama* i *Elementa*, a kolo je zaključeno dvobojem *Lokomotive* i *Jedinstva*.⁶⁹ Prihod od prijedopodnevni utakmica, koje je kao sportski nadzornik nadgledao Dimić, išao je u blagajnu *Elementa*, dok je susrete u poslijepodnevnom terminima, čiji je prihod evidentirao *Poštar*, nadgledao Bačić.⁷⁰ Hladan zimski dan nije išao na ruku ni igračima ni gledateljima, pa je prijedopodnevne susrete pratilo tek 400 ljudi, a poslijepodnevne njih petstotinjak.

Dvoboj *Metalca* i *Amatera* završio je iznenađujućom podjelom bodova i rezultatom 1 : 1. Favorizirani „metalci” nisu uspjeli svladati borbene „kožare”, čiju je momčad kao trener preuzeo legendarni Danijel „Nurmi” Premerl.

⁶⁷ „Rezultat ‘Dinama’ mogao je biti i veći od polučene sedmice”, *Narodni sport*, 21. 1. 1946., 4; „‘Dinamo’ je svladao ‘Jedinstvo’ sa 7:0 (4:0)”, *Vjesnik*, 21. 1. 1946., 5; „‘Dinamo’ – ‘Jedinstvo’ 7:4 [sic!] (4:0)”, *Narodni list*, 22. 1. 1946., 6. Vidi i: TKALEC, *Dinamo 1945-1960*, 111.

⁶⁸ „II. kolo nogometnog prvenstva Zagreba”, *Narodni sport*, 21. 1. 1946., 4; „‘Dinamo’ vodi u prvenstvu prvorazrednih”, *Vjesnik*, 23. 1. 1946., 7.

⁶⁹ „Zbor nogometnih sudaca”, *Narodni list*, 26. 1. 1946., 6; „Sve veće zanimanje za utakmice zagrebačkog nogometnog prvenstva”, *Narodni list*, 27. 1. 1946., 11; „Nedjeljni sportski raspored”, *Vjesnik*, 27. 1. 1946., 5.

⁷⁰ „Službene vijesti nogometnog odbora FOZ-a”, *Narodni sport*, 21. 1. 1946., 8.

„Iskusna ruka starog i prokušanog nogometaša učinila je svoje”, piše reporter *Narodnoga sporta* izvještavajući o uspjehu *Amatera*. Zgoditak za *Metalac* postigao je Zvonimir Bušić, a izjednačujući pogodak bio je djelo Stjepana Kleščića. Generalno gledajući „tehnički i terenski” jača Jazbinškova momčad ostavila je bolji dojam, no to nije umanjilo uspjeh Premerlove jedanaestorice. Pogreške suca Jurja Horvata (pomoćnici Bilopavlović i Husinec) više su išle na štetu *Metalca*.⁷¹

Momčadi *Tekstilca* i *Poštara* ponovile su rezultat iz posljednjega kola kvalifikacija,⁷² pa je utakmica završila 2 : 0 za „tekstilce”. Obje su momčadi teško savladavale snijegom prekriven teren, što se neizbježno odrazilo na kvalitetu utakmice. Zgodici su postignuti u prvom poluvremenu: najprije je Milan Kobe „niskim jakim udarcem” zatresao mrežu „plavo-žutih”, a konačni rezultat pogotkom iz slobodnoga udarca postavio je Branko Požnjak. Za „poštare” je, uz Branka Zebeca, na gol „tekstilaca” toga prijepodneva jurišao i Vladimir Čonč, buduća legenda *Lokomotive* i *Dinama*, koji je nekoliko dana prije u momčad došao iz *Metalca*.⁷³ Igra je protekla bez grubosti, pa sudac Stanković (pomoćnici Eppert i Gradiški) „nije imao težak posao”.⁷⁴

Slika 4. Dinamovi napadači pred utakmicu protiv Elementa 27. siječnja 1946. Slijeva na desno Slavko Beda, Ratko Kacian, Vinko Golob, Željko Čajkovski i Mirko Kokotović. Snimio: Vladimir Susić (HR-HDA-2105/16.11)

⁷¹ „1:1 ili iznenađenje broj 1”, *Narodni sport*, 28. 1. 1946., 5; „Amater’ je oteo ‘Metalcu’ 1 bod”, *Vjesnik*, 28. 1. 1946., 7.

⁷² Usp. ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 151.

⁷³ „Nogometni odbor FOZ-a”, *Narodni sport*, 28. 1. 1946., 8.

⁷⁴ „Poštar’ nema sreće s ‘Tekstilcem’”, *Narodni sport*, 28. 1. 1946., 6; „Tekstilac’ – ‘Poštar’ 2:0 (2:0)”, *Vjesnik*, 28. 1. 1946., 7; „Kolo zanimljivih iznenađenja u nogometnom prvenstvu”, *Narodni list*, 29. 1. 1946., 6.

Slika 5. Momčad Elementa pred utakmicu protiv Dinama 27. siječnja 1946. Snimio: Vladimir Susić (HR-HDA-2105/16.10)

Slika 6. Dinamovi napadači Beda, Čajkovski i Golob prijete Hajdarevićevim vratima na utakmici protiv Elementa 27. siječnja 1946. Snimio: Vladimir Susić (HR-HDA-2105/16.19)

Slika 7. Momčadi Lokomotive (gore) i Jedinstva (dolje) pred susret trećega kola 27. siječnja 1946. Snimio: Vladimir Susić (HR-HDA-2105/16.29 i 30)

Najveću pobjedu čitavoga prvenstva (15 : 2) ostvario je *Dinamo* u susretu protiv *Elementa*. Dinamovci su toga poslijepodneva pružili „igru punu tehničkog znanja, savršenih kombinacija, preciznih udaraca, te nadasve brzog snalaženja pred protivničkim vratima” i došli do vrlo visoke pobjede. Najučinkovitiji strijelac bio je Slavko Beda s osam postignutih zgoditaka, Branko

Pleše dodao je tri pogotka, Ivica „Braco” Reiss dva, a Golob i Čajkovski po jedan, dok su golove za *Element* zabilježili Mario Čendak i Rudolf Kosmat. Sudac Predrag Lazić (pomoćnici Urch i Kruhak) „nije griješio na štetu poraženih, ali im nije mnogo ni pomogao”.⁷⁵

Kao što možemo vidjeti na primjeru te utakmice, određeni problemi naslijeđeni iz kvalifikacijskih susreta ni do trećega kola prvenstva nisu bili nadvladani, pa je bila moguća situacija da Emil Urch, koji je u prvom kolu za *Dinamo* nastupio kao vratar, u trećem kolu dobije ulogu linijskoga suca na utakmici kluba za koji je branio samo dva tjedna prije.

Iznenadjenje trećega kola umalo su priredili igrači posljednjeplasiranoga *Jedinstva* u susretu protiv *Lokomotive*. Nakon 18 minuta igre društvo radnika i namještenika prehrambene industrije pogocima Stjepana Severa vodilo je 2 : 0 protiv favoriziranih „železničara”. Situacija se počela mijenjati potkraj prvoga poluvremena, kad je Firm udarcem glavom smanjio razliku, a do kraja utakmice postigao je još jedan pogodak (u 60. minuti). *Lokomotiva* je pobjedu 3 : 2 izborila tek Žigmanovim golom u 88. minuti, ostavši tako u utrci za prvaka Zagreba. Sudac Podubski (pomoćnici Komadina i Kipčić) ocijenjen je kao vrlo dobar.⁷⁶

Po odigranom trećem kolu na vrhu tablice s maksimalnih su 6 bodova ostali *Dinamo* (gol-razlika 28 : 3) i *Lokomotiva* (gol-razlika 9 : 3). S bodom manje i omjerom zgoditaka 12 : 4 na trećem se mjestu zadržao *Metalac*, a na četvrtom, unatoč vrlo visoku porazu, *Element* s 3 boda i gol-razlikom 5 : 15. Na peto je mjesto, s 2 osvojena boda, izbio *Tekstilac* (gol-razlika 2 : 4), na šesto se remijem i jednim osvojenim bodom probio *Amater* (gol-razlika 3 : 12), *Poštar* je pao na sedmo mjesto (gol-razlika 2 : 5), dok je na začelju bez bodova ostalo *Jedinstvo* (gol-razlika 3 : 18). Budući da je toga dana postigao čak osam pogodaka, Slavko Beda uvjerljivo je odskočio na vrhu liste strijelaca s 12 golova, a iza njega su se na drugom i trećem mjestu smjestili „železničar” Žigman s 5 i dinamovac Golob s 4 postignuta zgoditka.⁷⁷

Četvrto kolo (3. i 7. veljače 1946.)

U nedjelju 3. veljače 1946. odigrane su tri utakmice četvrtoga kola nogometnoga prvenstva Zagreba. Na igralištu „Slobode” u 10:15 sastale su se momčadi *Tekstilca* i *Metalca*, a poslijepodnevne susrete, s početkom u 15 h,

⁷⁵ „Navala ‘Dinama’ postigla rekord prvenstva”, *Narodni sport*, 28. 1. 1946., 5-6; „‘Dinamo’ – ‘Element’ 15:2 (5:1)”, *Vjesnik*, 28. 1. 1946., 7. Vidi i: TKALEC, *Dinamo 1945-1960*, 15 i 111. Čak 22 snimke legendarnoga zagrebačkoga sportskog fotoreportera Vladimira Susića (1907. – 1986.) s te utakmice vidi u: HR-HDA-2105-ZBVS, 16/7-28.

⁷⁶ „‘Jedinstvo’ je vodilo s 2:0!”, *Narodni sport*, 28. 1. 1946., 6; „‘Jedinstvo’ je protiv ‘Lokomotive’ vodilo 2:0 i izgubilo 2:3”, *Vjesnik*, 28. 1. 1946., 7.

⁷⁷ „Neočekivani ishodi nedjeljnih prvorazrednih nogometnih borbi”, *Narodni sport*, 28. 1. 1946., 5; „Beda od ‘Dinama’ osigurao se ove nedjelje serijom zgoditaka”, *Narodni sport*, 28. 1. 1946., 6.

odigrali su *Dinamo* i *Poštar* na terenu „Slobode” te *Amater* i *Jedinstvo* na igralištu „Pobjede”. Zbog gostovanja u Puli i utakmice protiv tamošnje *Radničke sportske momčadi* (*Unità sportiva operaia*) nogometaši *Lokomotive* susret protiv *Elementa* odigrali su nekoliko dana poslije, u četvrtak 7. veljače u 14 h.⁷⁸ Sve su utakmice odigrane po vrlo teškom, blatnjavom i raskvašenom terenu, pri čemu su „velike naslage blata i mjestimično duboke lokve vode ometale igrače u akcijama”. No, unatoč nepovoljnim uvjetima na terenu, odaziv publike bio je zadovoljavajući, osobito na utakmici *Dinama* i *Poštara*, koju je pratilo oko 1500 gledatelja.⁷⁹

Budući da je susret *Lokomotive* i *Elementa* bio odgođen za 7. veljače, te je nedjelje izbjegnuto odigravanje utakmice u najnepopularnijem, ranojutarnjem terminu (od 8:30), a dvoboj *Tekstilca* i *Metalca* gledalo je nemalih 700 posjetitelja.⁸⁰ Prihode s prijepodnevnih utakmica, koju je nadgledao Valent, ubirao je *Metalac*, dok su poslijepodnevna sredstva s igrališta „Slobode” (nadglednik Kolomičuk) išla u kasu *Dinama*, a ona s igrališta „Pobjede”, koje je nadgledao Behler, u blagajnu *Lokomotive*, čija je druga momčad ondje, prije susreta *Amatera* i *Jedinstva*, igrala utakmicu za Zimski kup.⁸¹

Iznenadjenje kola dogodilo se već na prvoj utakmici između *Tekstilca* i *Metalca*, u kojoj su prvospomenuti slavili rezultatom 3 : 0. Dovođenje novoga trenera, člana legendarne postave *Grđanskoga* i hrvatskoga reprezentativca Zvonimira Cimermančića, pokazalo se dobrim potezom „tekstilaca” već u toj utakmici jer su „svi redovi (...) radili kako treba”, a napadači su znali iskoristiti sve povoljne prilike i poraziti Jazbinšekovu momčad. Zgoditke su postigli Oskar Beda (brat vodećega strijelca prvenstva, Slavka) u 17., Milan Kobe u 37. i Nikola Kalšan u 65. minuti. Sudac Marijan Matančić (pomoćnici Goranić i Lazić) utakmicu je vodio „vrlo dobro i s mnogo autoriteta”.⁸²

Na igralištu u Tratinskoj popodnevni susret odigrali su *Dinamo* i *Poštar*. Dinamovci, koji su toga dana nastupili u crveno-bijelim dresovima, vrlo su teško pobijedili požrtvovne i borbene „poštare” rezultatom 2 : 0. Sudeći prema novinskom izvještaju, rezultat je ipak mogao biti veći da *Dinamu* nisu poništena dva pogotka zbog pogrešno dosuđenih nedozvoljenih položaja. Tako su gradski namještenici golovima Željka Čajkovskog i Dragutina Lojena došli do pobjede i ostali glavni kandidati za naslov prvaka. Sudac Mišo Hršak (pomoćnici Podubski i Horvat) bio je „nemilosrdan” prema ‘Dinamovcima’, koje je vrlo često zaustavljao kad su se nalazili u povoljnom položaju.⁸³

⁷⁸ „Današnji sportski raspored”, *Vjesnik*, 3. 2. 1946., 8; „Danas prvenstvena utakmica ‘Lokomotiva’ – ‘Element’”, *Vjesnik*, 7. 2. 1946., 5.

⁷⁹ „Još tri kola zagrebačkog nogometnog prvenstva”, *Narodni sport*, 4. 2. 1946., 2.

⁸⁰ „‘Tekstilci’ su ipak učinili najveće iznenađenje u prvenstvu”, *Narodni sport*, 4. 2. 1946.

⁸¹ „FOZ Nogometni odsjek”, *Narodni list*, 3. 2. 1946., 11.

⁸² „‘Tekstilci’ su ipak učinili najveće iznenađenje u prvenstvu”, *Narodni sport*, 4. 2. 1946., 2; „Jedino iznenađenje prvenstva nogometaša”, *Vjesnik*, 4. 2. 1946., 6. O Cimermančiću kao treneru *Tekstilca* vidi i: ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 40.

⁸³ „‘Dinamo’ je imao muke s ‘Poštarom’”, *Narodni sport*, 4. 2. 1946., 2-4; „‘Dinamo’ – ‘Poštar’ 2:0 (1:0)”, *Vjesnik*, 4. 2. 1946., 6. Vidi i: TKALEC, *Dinamo 1945-1960*, 111.

Amater i *Jedinstvo* snage su odmjerili na igralištu u Koturaškoj. „Kožari”, koji su tijekom prvih triju kola odigrali utakmice protiv najjačih momčadi prvenstva, u susretu s *Jedinstvom* uspjeli su doći do pobjede 3 : 1. Na teškom i blatnjavom terenu igra je bila „neobično živa i borbena”, a u prvom je poluvremenu rezultat bio posve neizvjestan. Kleščić je postigao dva zgoditka za *Amater*, a Sever jedan za *Jedinstvo*. U oštrijem i grubljem nastavku uslijedila je ozljeda igrača *Jedinstva* Dražića, nakon koje je „stari [Nikola] Duković” postigao još jedan pogodak za *Amater*. Sudac Mikulan (pomoćnici Jelinek i Verži) utakmicu je vodio autoritativno i pouzdano.⁸⁴

Nakon gostovanja u Puli i poraza od tamošnje *Radničke sportske momčadi* (U.S.O.) *Lokomotiva* je 7. veljače na igralištu „Pobjede” pred tristotinjak posjetitelja minimalnim rezultatom 1 : 0 svladala *Element*. Kod domaćina je bio vidljiv umor zbog gostovanja u Puli, a *Element* je pružio dobru igru. Pobjednički zgoditak za „željezničare” postigao je Firm,⁸⁵ a u momčadi *Elementa* dvojica su igrača zaradila mjesec dana suspenzije: Vlado Glinšek zbog vrijeđanja i Ivan Jutriša zbog „surove igre”.⁸⁶ Utakmicu je vodio sudac Vladimir Goranić s pomoćnicima Lazićem i Matakovićem.⁸⁷

Zakoračivši u drugu polovicu prvenstva, na vrhu tablice ostali su *Dinamo* (gol-razlika 30 : 3) i *Lokomotiva* (gol-razlika 10 : 3) s maksimalnih 8 bodova, a u gornjem domu za njima su slijedili *Metalac* s 5 (gol-razlika 12 : 7) te *Tekstilac* s 4 boda (gol-razlika 5 : 4). *Amater* (gol-razlika 6 : 13) i *Element* (gol-razlika 5 : 16) u četiri odigrane utakmice skupili su po 3 boda, *Poštar* jedan (gol-razlika 2 : 7), a *Jedinstvo* je ostalo na začelju bez bodova i s gol-razlikom 4 : 21. Lista strijelaca nije se promijenila u odnosu na prošlotjednu, tek su se trećeplasiranom dinamovcu Golobu s 4 pogotka pridružili suigrač Čajkovski i „željezničar” Firm.⁸⁸

Peto kolo (10. veljače 1946.)

U petom su kolu na igralištu „Slobode” u Tratinskoj odigrane dvije utakmice četiriju fiskulturnih društava iz gornjega doma prvenstva. Najprije su se u 10:15 sastale momčadi *Lokomotive* i *Metalca*, a u 15:15 *Dinamo* i *Tekstilac*. Na igralištu „Pobjede” s početkom u 9:30 sastali su se pak *Poštar* i *Jedinstvo*, a od 15:15 snage su odmjerili *Amater* i *Element*.⁸⁹ S obzirom na odmaklu fazu natjecanja i važnost dviju utakmica vodeće četvorke, ne iznenađuje da je to

⁸⁴ „Jedinstvo’ nije doraslo ‘Amateru’”, *Narodni sport*, 4. 2. 1946., 4; „Amater’ – ‘Jedinstvo’ 3:1 (2:1)”, *Vjesnik*, 4. 2. 1946., 6.

⁸⁵ „Lokomotiva’ – ‘Element’ 1:0 (1:0)”, *Vjesnik*, 9. 2. 1946., 6.

⁸⁶ „FOZ (Nogometni ostsjek)”, *Narodni sport*, 18. 2. 1946., 8.

⁸⁷ „Lokomotiva’ je s 1:0 pobijedila ‘Element’ u prvenstvenom susretu”, *Narodni list*, 9. 2. 1946., 6.

⁸⁸ „Još tri kola zagrebačkog nogometnog prvenstva”, *Narodni sport*, 4. 2. 1946., 2; „Stanje u vodstvu strijelaca nepromjenjeno”, *Narodni sport*, 4. 2. 1946., 4.

⁸⁹ „Današnji sportski raspored”, *Vjesnik*, 10. 2. 1946., 5.

kolo bilo osobito dobro posjećeno. Utakmicu *Dinama* i *Tekstilca* pratilo je rekordnih 2500 gledatelja, dok je nešto manje posjetitelja gledalo dvoboj *Lokomotive* i *Metalca*. Susreti odigrani u Koturaškoj bili su osjetno slabije posjećeni, pa je *Poštar* i *Jedinstvo* gledalo oko 200 gledatelja, a ogled *Amatera* i *Elementa* – unatoč poslijepodnevnom terminu i lijepom vremenu – njih tek tristotinjak.⁹⁰

S obzirom na ponešto drugačiju prostorno-vremensku dinamiku odigravanja susreta petoga kola, svaka je utakmica imala svojega nadglednika i „domaćina”. Utakmicu *Lokomotive* i *Metalca* nadzirao je Berger, dok je prihod ubirala *Lokomotiva*, susret *Dinama* i *Tekstilca* igrao se pod nadzorom Šćukanca, a prihod je išao „tekstilcima”, *Poštar* i *Jedinstvo* nadzirao je Halapir, a sredstva su išla *Jedinstvu*, dok je pak prihod utakmice *Amatera* i *Elementa* ubiralo prvospomenuto društvo, a susret je nadgledao Diminić.⁹¹

Vrijedi primijetiti da je to kolo bilo jedino tijekom prvenstva u kojem su dvije utakmice odigrane istodobno. „Udarni” poslijepodnevni termin od 15:15, zbog istovremenoga susreta *Dinama* i *Tekstilca*, evidentno nije bio povoljan za *Amater* i *Element*, koje je pratio malen broj gledatelja, gotovo jednak onome najnepopularnijega, ranjutarnjeg termina. Ne treba stoga čuditi što je već u idućem kolu istodobno igranje utakmica odbačeno i natjecanje se vratilo na dva prijepodnevna i dva poslijepodnevna susreta.

Derbi petoga kola odigrale su momčadi *Lokomotive* i *Metalca*. Unatoč boljoj igri „metalaca”, koji su dominirali cijelo prvo i dobar dio drugoga poluvremena, minimalnu pobjedu od 1 : 0 Firmovim pogotkom odnijeli su „željezničari”. Obrana *Lokomotive* bila je „na visini i uspješno je riješila zadatke, kojih je u ovoj utakmici imala u izobilju”, a napadači *Metalca* nisu uspjeli realizirati brojne prilike za pogodak. Uz strijelca Firma, u momčadi *Lokomotive* istaknuli su se vratar Žmara i „srednji pomagač” Ivica Kolaković, dok su kod protivnika „bili svi dobri ali nesretni”. Utakmicu je sudio Josip Mikulan s pomoćnicima Stankovićem i Muzurovićem.⁹²

Drugu prijepodnevnu utakmicu odigrali su timovi *Poštara* i *Jedinstva*, a završila je – očekivano – pobjedom prvospomenutih s 3 : 0. „Borbeni mladići s pošte” pokazali su bolju igru i zasluženo slavili pogocima Franje Andročeca, Josipa Hunjeta i Mundara. Vratar Mikuš sjajno je branio i „time osigurao svojoj momčadi puni uspjeh”. U ekipi *Jedinstva* bolje su igrali samo Ivan Novački, Viktor Dražić i Edo Gortan. Sudac Eppert (pomoćnici Belić i Bilopavlović) vodio je utakmicu „dobro i s mnogo autoritativnosti”.⁹³

⁹⁰ „Pred završetak nogometnog prvenstva Zagreba”, *Narodni sport*, 11. 2. 1946., 3; „Visoka pobjeda ‘Dinama’ i poraz ‘Metalca’ u prvenstvu Zagreba”, *Vjesnik*, 11. 2. 1946., 5.

⁹¹ „FOZ-Nogometni otsjek”, *Narodni list*, 8. 2. 1946., 6.

⁹² „‘Metalci’ su nesretno izgubili”, *Narodni sport*, 11. 2. 1946., 3; „‘Lokomotiva’ – ‘Metalac’ 1:0 (0:0)”, *Vjesnik*, 11. 2. 1946., 5; „‘Dinamo’ i ‘Lokomotiva’ bez izgubljenog boda na vodstvu u zagrebačkom nogometnom prvenstvu”, *Narodni list*, 12. 2. 1946., 10.

⁹³ „Dobra i efikasna igra ‘Poštara’”, *Narodni sport*, 11. 2. 1946., 3; „‘Poštar’ – ‘Jedinstvo’ 3:0 (1:0)”, *Vjesnik*, 11. 2. 1946., 5; „‘Dinamo’ i ‘Lokomotiva’ bez izgubljenog boda na vodstvu u zagrebačkom nogometnom prvenstvu”, *Narodni list*, 12. 2. 1946., 10.

U susretu protiv *Tekstilca* momčad *Dinama* još je jednom pokazala svoju nadmoć pobijedivši s 4 : 1. No rezultat je, sudeći prema novinskim izvještajima, trebao biti osjetno veći. „Rijetko se kad vidjela utakmica, gdje bi jedna momčad bila toliko premoćna, imala toliko prigoda, a iskoristila svega četiri, uz četiri udarca u vratnice”, zabilježio je *Vjesnikov* reporter, a njegov kolega iz *Narodnoga sporta* izvijestio je da su „ishodom ove utakmice zadovoljniji [sic!] poraženi, nego pobjednici”. Pogotke za „gradske komunalce” postigli su Čajkovski, dvaput Golob i Kacian, a Monsiderovu mrežu počasnio je zatresao mlađi brat Beda. Sudac Podubski (pomoćnici Mađarac i Šošćarić) utakmicu je vodio vrlo dobro.⁹⁴

Istovremeno s dvobojem *Dinama* i *Tekstilca* na igralištu „Pobjede” sastali su se *Amater* i *Element*. „Kožari” su pogocima Kleščića, Trbuhovića i dvaput Vukasa, u brzjoj i oštroj igri, slavili s visokih 4 : 0, iako je suparnička momčad tijekom cijele utakmice bila gotovo ravnopravan protivnik. U pobjedničkoj ekipi igrom se istaknuo Bernard Vukas, za kojega je reporter *Narodnoga sporta* u novinskom izvještaju točno predvidio da će se „jednog dana razviti u igrača prvoklasnih sposobnosti”. Sudac Milan Jelinek energično je i odlučno, uz pomoćnike Kipčića i Popovića, vodio ovu „vrlo živu i ostru utakmicu”.⁹⁵

Dva kola prije kraja prvenstva *Dinamo* (gol-razlika 34 : 4) i *Lokomotiva* (gol-razlika 11 : 3) uvjerljivo su se izdvojili na vrhu tablice s maksimalnih 10 bodova. Upola manje sakupili su *Metalac* (gol-razlika 12 : 8) i *Amater* (gol-razlika 10 : 13) na trećem i četvrtom mjestu, dok su u donjem dijelu ostali *Tekstilac* (gol-razlika 6 : 8), *Poštara* (gol-razlika 5 : 7), *Element* (gol-razlika 5 : 20) i *Jedinstvo* (gol-razlika 4 : 2 4). Na vrhu liste strijelaca i dalje je uvjerljivo bio Slavko Beda s 12 postignutih pogodaka, na drugo je izbio Vinko Golob sa 6 zgoditaka, a treće mjesto sa Željkom Čajkovskim podijelili su „željezničari” Žigman i Firm, svi strijelci po 5 golova.⁹⁶

Šesto kolo (17. veljače 1946.)

Svi susreti pretposljednega kola odigrani su na igralištu „Pobjede” u Koturaškoj. U prijedopodnevnom terminima snage su odmjerili *Tekstilac* i *Jedinstvo* u 8:30, a od 10:15 na rasporedu je bio susret *Poštara* i *Amatera*. Poslijepodne su se u 13:30 sastali igrači *Metalca* i *Elementa*, a od 15:15 na rasporedu je bio derbi prvenstva između *Dinama* i *Lokomotive*. Zarada od prijedopodnevniha ut-

⁹⁴ „‘Dinamo’ je opet dokazao da je izvrstan”, *Narodni sport*, 11. 2. 1946., 3; „‘Dinamo’ – ‘Tekstilac’ 4:1 (4:0)”, *Vjesnik*, 11. 2. 1946., 5; „‘Dinamo’ i ‘Lokomotiva’ bez izgubljenog boda na vodstvu u zagrebačkom nogometnom prvenstvu”, *Narodni list*, 12. 2. 1946., 10. Vidi i: TKA-LEC, *Dinamo 1945-1960*, 111.

⁹⁵ „‘Amateri’ mogu i bez prinova”, *Narodni sport*, 11. 2. 1946., 3-4; „‘Amater’ – ‘Element’ 4:0 (3:0)”, *Vjesnik*, 11. 2. 1946., 5; „‘Dinamo’ i ‘Lokomotiva’ bez izgubljenog boda na vodstvu u zagrebačkom nogometnom prvenstvu”, *Narodni list*, 12. 2. 1946., 10.

⁹⁶ „Pred završetak nogometnog prvenstva Zagreba”, *Narodni sport*, 11. 2. 1946., 3; „Strijelci prvog razreda”, *Narodni sport*, 11. 2. 1946., 4.

kmica, koje je nadgledao Bačić, išla je u blagajnu *Poštara*, dok je poslijepodnevne susrete, čiji je prihod evidentirao *Dinama*, kao sportski nadzornik nadgledao Maruša.⁹⁷ Zbog odmakle faze natjecanja i važnosti utakmica susreti su, unatoč hladnom vremenu, bili jako dobro posjećeni. Poslijepodnevne je pratilo preko 4000 gledatelja svaki, dok su prijepodnevnice privukle tristotinjak odnosno petstotinjak posjetitelja.⁹⁸

Po hladnom vremenu i teškom, blatnjavom terenu prvu utakmicu šestoga kola odigrale su momčadi petoplasiranoga *Tekstilca* i posljednjega *Jedinstva*. Sudeći prema novinskim izvještajima, „tekstilci” su pomalo podcjenjivački ušli u susret te, nakon što su na poluvremenu gubili 1 : 2, na kraju jedva izborili pobjedu 3 : 2. Za borbeno društvo radnika i namještenika prehrambene industrije dvostruki je strijelac bio novopridošli igrač – negdanji *HASŠK-ovac* i mladi reprezentativac Nezavisne Države Hrvatske, a poslije istaknuti karlovački nogometni trener – Branko „Čavlek” Čavlović, dok su pogoci „tekstilaca” djelo Oskara Bede (2 gola) i Krešimira Eibla. Sudac Dragutin Šošćarić (pomoćnici Verži i Kipčić) ocijenjen je kao „slab”.⁹⁹

Jednakim rezultatom kao prethodni završio je i drugi susret dana između *Poštara* i *Amatera*. I ta je utakmica bila teška i većim dijelom ravnopravna, a tek su u drugom poluvremenu „poštari” zahvaljujući pametnoj igri Franje Andročeca, Vladimira Čonča i odličnoga lijevoga krila Branka Zebeca došli do pobjede. Dva zgoditka za *Poštar* postigao je Mundar i jedan Andročec, a strijelci za *Amater* bili su Arapović i Kleščić. Sudac Horvat (pomoćnici Popović i Urch), prema pisanju novinskih izvjestitelja, nije zadovoljio jer igračima nije uspio nametnuti potrebni autoritet.¹⁰⁰

Poslijepodnevni dio kola otvorili su nogometaši *Metalca* i *Elementa*. Jazbinšekova je momčad dobrom igrom pobijedila sa sigurnih 4 : 0 i zadržala treće mjesto na tablici, koje je vodilo u kvalifikacije za prvenstvo NR Hrvatske. Kod „metalaca” su se, osim „neprolazn[oga]” Jazbinšeka, istaknuli strijelci Ivo Duh (2 pogotka), Gruškovnjak i Bušić te Zvonimir Maršanić na desnom krilu, a u momčadi „kemičara” najbolji su bili Vladimir Kodrnja i Branko Kukolj. Utakmicu je s manjim pogreškama vodio sudac Mađarac s pomoćnicima Jelinekom i Matakovićem.¹⁰¹

Derbi pretposljednega kola, ali i cijeloga prvenstva, odigrale su do toga trenutka nepobijeđene ekipe *Dinama* i *Lokomotive*. Dinamovci su sjajnom tehničkom igrom, „izvršnom taktikom oštrog dodavanja” i „zrelim kombi-

⁹⁷ „Odbor FOZ-a za nogomet”, *Narodni sport*, 11. 2. 1946., 5; „Fizkulturene obavijesti”, *Narodni list*, 15. 2. 1946., 6.

⁹⁸ „Nedjeljni sportski raspored”, *Vjesnik*, 17. 2. 1946., 6; „VI. kolo zagrebačkog nogometnog prvenstva”, *Narodni sport*, 18. 2. 1946., 1-2.

⁹⁹ „Tekstilac’ je potcjenjivao protivnika”, *Narodni sport*, 18. 2. 1946., 2; „Tekstilac’ – ‘Jedinstvo’ 3:2 (1:2)”, *Vjesnik*, 18. 2. 1946., 6.

¹⁰⁰ „Dobra taktika ‘Poštara’”, *Narodni sport*, 18. 2. 1946., 2; „‘Poštar’ – ‘Amater’ 3:2 (1:1)”, *Vjesnik*, 18. 2. 1946., 6.

¹⁰¹ „Metalac’ se prekasno trgnuo”, *Narodni sport*, 18. 2. 1946., 2; „Metalac’ siguran učesnik u prvenstvu NR Hrvatske”, *Vjesnik*, 18. 2. 1946., 6.

nacijama navalnog reda” s visokih 7 : 1 svladali dotad vrlo uspješnu i dobru obranu „željezničara” te kolo prije završetka osigurali naslov prvaka Zagreba. *Dinamo* su do pobjede doveli Golob s četiri, Čajkovski s dva i Reiss s jednim postignutim pogotkom, dok je Monsiderovu mrežu uspio zatresti jedino Firm u 61. minuti. Zanimljivu i „zgoditcima obilatu” utakmicu vrlo je uspješno vodio sudac Matančić (pomoćnici Podubski i Goranić), u potpunosti kontrolirajući igru i kažnjavajući svaki prekršaj.¹⁰²

Kolo prije završetka prvenstva na vrhu tablice izdvojio se *Dinamo* s maksimalnih 12 bodova i visokom gol-razlikom 41 : 5. Unatoč porazu, *Lokomotiva* je zadržala drugo mjesto s 10 bodova te omjerom 12 postignutih i 10 primljenih pogodaka, a treće *Metalac* sa 7 bodova i gol-razlikom 16 : 8. Mogućnost za odlazak u kvalifikacije za prvenstvo Hrvatske teoretski su zadržali i četvrti *Tekstilac* sa 6 bodova (gol-razlika 9 : 10) te *Poštar* (gol-razlika 8 : 9) i *Amater* (gol-razlika 12 : 16) s po 5 bodova, dok su na začelju, kao i poslije prethodnoga kola, ostali *Element* s 3 boda i gol-razlikom 5 : 24 te *Jedinstvo* bez bodova i s omjerom zgotitaka 6 : 27.¹⁰³

Premda se u ovom kolu nije upisao među strijelce, Slavko Beda ostao je na vrhu liste s 12 postignutih pogodaka, dok se na drugome mjestu zadržao njegov suigrač Vinko Golob s dva gola manje. Na trećem je mjestu sa 7 zgotitaka sâm ostao Željko Čajkovski, a četvrti strijelac prvenstva nakon šest odigranih kola bio je „željezničar” Vladimir Firm sa 6 pogodaka.¹⁰⁴

Sedmo, posljednje kolo (24. veljače i 3. ožujka 1946.)

Posljednje kolo prvenstva odigrano je u dva navrata. Na igralištu „Pobjede” 24. veljače u 10 h sastali su se *Element* i *Jedinstvo*, a tijekom poslijepodneva na igralištu „Slobode” utakmicu su odigrali najprije *Lokomotiva* i *Poštar* u 13:30, a zatim *Metalac* i *Dinamo* u 15:15. Zbog gostovanja u Borovu, na turniru kožarskih društava, *Amater* je posljednju utakmicu protiv *Tekstilca* odigrao na igralištu „Slobode” 3. ožujka u 15:15.¹⁰⁵ Zarada od prijednevne utakmice, koju je nadgledao Šurković, išla je u blagajnu *Elementa*, dok je poslijepodnevne susrete, čije je prihode evidentirala *Lokomotiva*, kao sportski nadzornik nadgledao Böchler.¹⁰⁶ Utakmicu *Amatera* i *Tekstilca* 3. ožujka nad-

¹⁰² „Dinamo’ je zasluženo osvojio naslov najbolje nogometne momčadi Zagreba”, *Narodni sport*, 18. 2. 1946., 1; „Dinamo’ je nepobjedjeni nogometni prvak Zagreba”, *Vjesnik*, 18. 2. 1946., 6; „Veliki uspjeh ‘Dinama’ u igri s ‘Lokomotivom’”, *Narodni list*, 19. 2. 1946., 8. Vidi i: TKALEC, *Dinamo 1945-1960*, 111; *Lokomotiva 1914/64.*, 149. Fotoreportažu sa sedam snimaka vidi u: „Dinamo – Lokomotiva 7:1 (3:0)”, *Ilustrirani vjesnik* (Zagreb), 24. 2. 1946., 4.

¹⁰³ „Tablica IV. [sic!] kola nogometnog prvenstva Zagreba”, *Narodni sport*, 18. 2. 1946., 2.

¹⁰⁴ „Hoće li Golubov [sic!] ‘finish’ završiti porazom Bede u posljednjoj nedjelji prvenstva?”, *Narodni sport*, 18. 2. 1946., 2.

¹⁰⁵ „Nedjeljni sportski program”, *Vjesnik*, 24. 2. 1946., 4; „Današnji sportski program”, *Vjesnik*, 3. 3. 1946., 3.

¹⁰⁶ „Fizikulture obavijesti”, *Narodni list*, 21. 2. 1946., 6.

gledao je Valent, a prihod je išao *Tekstilcu*.¹⁰⁷ Posjećenost posljednjih utakmica bila je znatno manja nego onih prošloga kola, pa je prijepodnevni susret pratilo tek tristotinjak gledatelja, a poslijepodnevne oko 1500 odnosno 3000 posjetitelja. Zadnju utakmicu prvenstva između *Amatera* i *Tekstilca* gledalo je oko 1500 ljudi.¹⁰⁸

U derbiju začelja između *Elementa* i *Jedinstva* pobjeda je pripala „kemičarima” s rezultatom 3 : 1. *Jedinstvo* je tako ostalo jedina ekipa bez osvojena boda na prvenstvu, a *Element*, unatoč pobjedi, nije uspio izboriti šesto mjesto. Na samom početku utakmice obje su momčadi bile ravnopravne, no ubrzo je „tehnička dotjeranost” igrača *Elementa* došla do izražaja i odvela ih do pobjede. Strijelci za pobjedničku momčad bili su Malivuk (2 pogotka) i Jurišić, a počasni zgoditak za poražene postigao je Dražić. Igrač *Jedinstva* Ivan Novački zbog „surove igre” zaradio je mjesec dana suspenzije.¹⁰⁹ Utakmicu je sudio Ivan Mataković s pomoćnicima Kipčićem i Komadinom.¹¹⁰

Slika 8. Zvonimir Cimermančić u dresu Građanskoga potkraj 1930-ih. Snimio: Vladimir Susić (HR-HDA-2105/98.29)

¹⁰⁷ „FOZ (nogometni ostsjek)”, *Narodni list*, 1. 3. 1946., 6.

¹⁰⁸ „Najveće iznenađenje nogometnog prvenstva Zagreba”, *Narodni sport*, 25. 2. 1946., 3; „Metalac’ je pobjedom nad ‘Dinamom’ osvojio treće mjesto”, *Narodni list*, 26. 2. 1946., 8.

¹⁰⁹ „Nogometni odbor FOZ-a”, *Narodni sport*, 4. 3. 1946., 8.

¹¹⁰ „Element’ je bio bolji nego što to pokazuje njegov položaj na tablici”, *Narodni sport*, 25. 2. 1946., 4; „Jedinstvo’ je završilo prvenstvo – bez boda”, *Vjesnik*, 25. 2. 1946., 5; „Zaslužena pobjeda ‘Elementa’”, *Narodni list*, 26. 2. 1946., 8.

Slika 9. Karikatura objavljena u listu *Narodni sport* 18. veljače 1946. pred posljednje kolo prvenstva.

Slika 10. Sastav Dinama koji je odigrao većinu prvenstva. Slijeva na desno: Zvonimir Monsider, Drago Horvat, Ivan Horvat, Dragutin Lojen, Ratko Kacian, Željko Čajkovski, Branko Pleše, Ivica Reiss, Slavko Beda, Mirko Kokotović i Vinko Golob. Snimio: Vladimir Susić (HR-HDA-2105/16.7)

Lokomotiva se od prvenstva oprostila pobjedom protiv *Poštara* 2 : 0. U posljednjem prvenstvenom nastupu ni „mladići sa željeznice” ni „nogometni predstavnici njima bliske poštansko-telegrafске i telefonske struke” nisu za-

dovoljili prikazanom igrom. Za *Poštar* je to djelomice bilo razumljivo s obzirom na to da je gotovo cijelu utakmicu igrao s igračem manje (ozlijeđeni Ivica Ožegović), no *Lokomotiva* „nije ni izdaleka opravdala glas druge momčadi”. Ipak, pogocima Vladimira Firma i Marijana Meljnjaka „željezničari” su pobijedili i osigurali kvalifikacije za prvenstvo Hrvatske, dok su igrači *Poštara* ostali bez prilike da znanje i vještinu pokažu na republičkoj razini. Sudio je Miljenko Podubski s pomoćnicima Matančićem i Stankovićem.¹¹¹

Iznenadjenje prvenstva u posljednjem su kolu priredili igrači *Metalca* pobijedivši favorizirani *Dinamo* 3 : 0. Tim su uspjehom zadržali treće mjesto na tablici i plasman u kvalifikacije za prvenstvo Hrvatske. Jazbinškova ekipa odigrala je izvrsnu utakmicu i svladala „renomiranog protivnika kojega nije bilo (...) za prepoznati”. Momčad „gradskih komunalaca” u utakmicu je ušla bez bolesnoga Goloba, kojega je zamijenio Zvonimir Cimermančić, i sve do kraja njihova je obrana bila vidljivo nesigurna, dok je u srednjem redu zadovoljio jedino Reiss, a od napadača Kokotović. U pobjedničkoj ekipi najbolji je pak bio „neprobojni i neprelazni” Jazbinšek, koji je potpuno neutralizirao Kaciana, a igrom su se također istaknuli Vladimir Gruškovnjak te strijelci Ivo Duh i Zvonimir Maršanić (2 pogotka). Utakmicu je vodio Josip Eppert uz linijsku asistenciju Mikulana i Horvata.¹¹²

Tjedan dana nakon prvih triju utakmica, 3. ožujka u 10:15 zaostali susret posljednjega kola odigrali su nogometaši *Amatera* i *Tekstilca*. U vrlo važnoj utakmici koja je odlučivala o trećem zagrebačkom predstavniku u kvalifikacijama za prvenstvo Hrvatske slavili su „kožari” 2 : 1. Igrači pobjedničke momčadi te su nedjelje „neobično borbeno” ušli u susret, svi su se zalagali te su „podjednako zaslužni za ovaj lijepi uspjeh”, koji su pogocima okrunili Risto Kostanjarević u 20. i Dragutin Hudika u 37. minuti. Počasni zgoditak za „tekstilce”, koji su se ovim susretom oprostili od nastavka natjecanja, postigao je Oskar Beda. Utakmicu je dobro vodio sudac Mataković s pomoćnicima Eppertom i Mađarcem.¹¹³

Konačni poredak momčadi nakon sedam odigranih kola prikazan je u tablici 1,¹¹⁴ a pregled svih rezultata prvenstvenih utakmica u tablici 2. Tako je nakon osam tjedana okončano prvo prvenstvo Zagreba u nogometu odigrano po završetku Drugoga svjetskog rata, iz kojega su se na prvenstvo Hrvatske izravno plasirali nogometaši *Dinama*, dok su momčadi *Lokomotive*, *Metalca* i *Amatera* izborile nastavak natjecanja u kvalifikacijama kao nositelji triju novoformiranih skupina.

¹¹¹ „Lokomotivu’ prati sreća...”, *Narodni sport*, 25. 2. 1946., 3-4; „Poštar’ je proigrao sudjelovanje u ligi”, *Vjesnik*, 25. 2. 1946., 5; „Lokomotiva’ je sretno pobijedila Poštar”, *Narodni list*, 26. 2. 1946., 8.

¹¹² „Nitko nije vjerovao u poraz Dinama”, *Narodni sport*, 25. 2. 1946., 3; „Prvi poraz prvaka Dinama”, *Vjesnik*, 25. 2. 1946., 5. Vidi i: TKALEC, *Dinamo 1945-1960*, 111.

¹¹³ „Amater’ je s 2:1 pobijedio Tekstilac”, *Narodni sport*, 4. 3. 1946., 4; „Amater’ je uz Dinamo’, Lokomotivu’ i Metalac’ četvrti član lige Hrvatske”, *Vjesnik*, 4. 3. 1946., 4; „Amater’ je pobijedio Tekstilac’ i osvojio četvrto mjesto prvenstva Zagreba”, *Narodni list*, 5. 3. 1946., 8.

¹¹⁴ „Nogometni odbor FOZ-a”, *Narodni sport*, 18. 3. 1946., 5.

Tablica 1. Konačni poredak momčadi nakon odigranih sedam kola prvenstva Zagreba

Fiskulturno društvo	Broj odigr. utakmica	Pobjeda	Neriješeno	Poraz	Gol-razlika	Ukupno bodova
Dinamo	7	6	0	1	41 : 8	12
Lokomotiva	7	6	0	1	14 : 10	12
Metalac	7	4	1	2	19 : 8	9
Amater	7	3	1	3	14 : 17	7
Tekstilac	7	3	0	4	10 : 12	6
Poštar	7	2	1	4	8 : 11	5
Element	7	2	1	4	8 : 25	5
Jedinstvo	7	0	0	7	7 : 30	0

Tablica 2. Pregled rezultata prvenstvenih utakmica

	DIN	MET	LOK	TEK	AMA	ELE	POŠ	JED
DIN		0:3 (0:1)	7:1 (3:0)	4:1 (4:0)	6:1 (2:0)	15:2 (5:1)	2:0 (2:0)	7:0 (4:0)
MET	3:0 (1:0)		0:1 (0:0)	0:3 (0:2)	1:1 (0:0)	4:0 (1:0)	3:2 (3:0)	8:1 (5:0)
LOK	1:7 (0:3)	1:0 (0:0)		1:0 (0:0)	5:1 (2:0)	1:0 (0:0)	2:0 (1:0)	3:2 (1:2)
TEK	1:4 (0:4)	3:0 (2:0)	0:1 (0:0)		1:2 (0:2)	0:3 (0:2)	2:0 (2:0)	3:2 (1:2)
AMA	1:6 (0:2)	1:1 (0:0)	1:5 (0:2)	2:1 (2:0)		4:0 (3:0)	2:3 (1:1)	3:1 (2:1)
ELE	2:15 (1:5)	0:4 (0:1)	0:1 (0:0)	3:0 (2:0)	0:4 (0:3)		0:0 (0:0)	3:1 (2:1)
POŠ	0:2 (0:1)	2:3 (0:3)	0:2 (0:1)	0:2 (0:2)	3:2 (1:1)	0:0 (0:0)		3:0 (1:0)
JED	0:7 (0:4)	1:8 (0:5)	2:3 (2:1)	2:3 (2:1)	1:3 (1:2)	1:3 (1:2)	0:3 (0:1)	

Prvak Zagreba *Dinamo*, jednako kao i prvak „Splita i oblasti Dalmacije” *Hajduk*,¹¹⁵ kvalificirali su se izravno na prvenstvo, a preostala tri zagrebačka društva (*Lokomotiva*, *Metalac* i *Amater*) ušla su u kvalifikacije za Nogometnu ligu NR Hrvatske. *Lokomotiva* je sudjelovanje na prvenstvu tako u nastavku izborila pobjedom nad *Dubravom*, drugoplasiranom momčadi Prve skupine, a *Metalac* pobjedom nad sušačkim *Jedinstvom*, prvakom Treće skupine. Za razliku od njih, *Amater* se porazom od sisačkoga *Naprijeda*, drugoplasirane momčadi Druge skupine, nije uspio kvalificirati na prvenstvo Hrvatske.¹¹⁶ Na tom je prvom većem natjecanju tako zaigralo osam momčadi – *Dinamo* (Zagreb), *Hajduk* (Split), *Tekstilac* (Varaždin), *Lokomotiva* (Zagreb), *Jedinstvo*

¹¹⁵ Vidi: „Kvalifikacione utakmice Splita i oblasti Dalmacije za ulazak u nogometnu ligu”, *Narodni list*, 14. 2. 1946., 6.

¹¹⁶ „19. svibnja početak utakmica”, *Narodni sport*, 25. 3. 1946., 3; „Sa 3:0 pobjedom nad ‘Dubravom’ ‘Lokomotiva’ je ušla u hrvatsku ligu”, *Narodni sport*, 14. 5. 1946., 4; „‘Naprijed’ je pobijedio ‘Amater’ sa 4:1”, *Narodni sport*, 21. 5. 1946., 4; „‘Jedinstvo’ je na Sušaku pružilo zagrebačkom ‘Metalcu’ snažan otpor”, *Narodni sport*, 21. 5. 1946., 6.

(Sušak), *Metalac* (Zagreb), *Naprijed* (Sisak) i *Proleter* (Belišće) – a prve prvenstvene utakmice odigrane su 26. svibnja 1946. Jednako kao ovdje prikazano prvenstvo Zagreba, i prvenstvo Hrvatske u svojoj je biti bilo kvalifikacijsko natjecanje, ovoga puta za nastup u jugoslavenskoj saveznoj ligi u sezoni 1946./47.

Rekapitulacija nogometnoga prvenstva Zagreba 1946. godine

Tijekom osam tjedana trajanja prvoga poslijeratnoga nogometnog prvenstva Zagreba odigrano je 28 utakmica, nastupilo je 140 nogometaša i postignuta su 122 pogotka. Njih 121 proizašlo je iz napada na protivnička vrata, a tek je jedan pogodak (Picek iz *Jedinstva*) bio autogol. Po utakmici su u prosjeku postizana 4,3 zgoditka, a po broju golova (čak 41) najučinkovitija je bila momčad *Dinama*. Najviše zgoditaka, njih 30, završilo je u mreži vratara *Jedinstva*. Kao najbolji strijelac prvenstva istaknuo se Slavko Beda iz *Dinama* s 12 postignutih golova, dva više od suigrača Vinka Goloba te čak pet više od također dinamovca Željka Čajkovskog i Vladimira Firma iz *Lokomotive*. Konačna lista strijelaca s brojem postignutih zgoditaka pregledno je izložena u tablici 3.

Tablica 3. Lista strijelaca

12 golova	Slavko Beda (<i>Dinamo</i>)
10 golova	Golob (<i>Dinamo</i>)
7 golova	Čajkovski (<i>Dinamo</i>), Firm (<i>Lokomotiva</i>)
6 golova	Kleščić (<i>Amater</i>)
5 golova	Žigman (<i>Lokomotiva</i>), Oskar Beda (<i>Tekstilac</i>)
4 gola	Bušić (<i>Metalac</i>)
3 gola	Kokotović, Pleše i Reiss (<i>Dinamo</i>), Canjuga i Ivo Duh (<i>Metalac</i>), Mundar (<i>Poštar</i>), Sever (<i>Jedinstvo</i>), Malivuk (<i>Element</i>)
2 gola	Kacian (<i>Dinamo</i>), Kobe (<i>Tekstilac</i>), Vukas (<i>Amater</i>), Andročec (<i>Poštar</i>), Vlado Kuftinec, Gruškovnjak i Maršanić (<i>Metalac</i>), Čavlović (<i>Jedinstvo</i>)
1 gol	Žerjav, Blažetić i Meljnjak (<i>Lokomotiva</i>), Strnad i Zvonimir Pilko (<i>Metalac</i>), Božidar Mezak, Peruš i Hunjet (<i>Poštar</i>), Omerzo, Kostanjevac, Kosmat, Čendak, Arapović i Jurišić (<i>Element</i>), Požnjak, Kalšan i Eibl (<i>Tekstilac</i>), Kralj, Duković, Trbuhović, Kostanjarević i Hudika (<i>Amater</i>), Lojen (<i>Dinamo</i>), Gretić i Dražić (<i>Jedinstvo</i>)

Tijekom čitavoga prvenstva *Dinamo* je imao najujednačeniju momčad te je sedam utakmica odigrao s ukupno 15 igrača. Momčad Mártona Bukovija, iako je prvenstvo odigrala bez ozlijeđenoga najboljeg strijelca Franje Wölfla,¹¹⁷

¹¹⁷ Wölfl se ozlijedio na prijateljskoj utakmici protiv *Crvene zvezde* 22. srpnja 1945. (usp. „Crvena zvezda’ nije doživjela svoj prvi poraz iako je ‘Dinamo’ bio vrlo premoćan”, *Narodni*

također je imala najučinkovitiji napad postigavši 41 pogodak (5,9 po utakmici), a sve prvenstvene utakmice odigrali su braća Drago i Ivica Horvat, Reiss, Beda, Kacian, Željko Čajkovski i Kokotović. Drugoplasirana *Lokomotiva* tijekom prvenstva je – prema pisanju *Narodnoga sporta* – prozvana „momčadi sreće” jer je „uglavnom tijesnim rezultatima” pobjeđivala protivnike. Kranjčeva je momčad sedam utakmica odigrala s ukupno 15 igrača, a u svim su susretima nastupili Lončarić, Žerjav, Blažetić i Žigman.

Šesnaest je nogometaša tijekom prvenstva nastupilo za momčad *Metalca*, koju je kao trener i kapetan predvodio Ivan Jazbinšek. Sve utakmice, uz Jazbinšeka, odigrali su Dubravčić, Ivo Duh i Gruškovnjak. Natjecanje su završili na trećemu mjestu, iako se po medijima pisalo da bi bilo pravednije da su se našli ispred *Lokomotive*.¹¹⁸ Četvrtoplasirani *Amater* igrao je s najvećim brojem igrača, njih 21, a stalnim pojačanjima na kraju se uspio probiti do četvrtoga mjesta. U svim su susretima nastupila tek njih trojica: Platužić, Osrečki i Vukas.

Tekstilac je, kao *Dinamo* i *Lokomotiva*, prvenstvene utakmice odigrao s 15 igrača, među kojima su obrambena linija i srednji red bili konstanta, a mijenjali su se većinom navalni igrači. Sve su utakmice odigrali Stjepan Cingula, Dragutin Drvodelić (prije igrač *Građanskoga* i *Concordije*, a poslije splitskoga *Hajduka*), Milan Kobe, Ivan Pilko, Krešimir Eibl, Vladimir Klaić i Gabro Borovec. Za razliku od „tekstilaca”, „poštari” su najviše mijenjali mjesta. Za njih je u sedam utakmica nastupilo 18 igrača, a sve su susrete odigrali vratar Mikuš, braća Stjepan i Josip Hunjet, Božidar Mezak, Andročec i Peruš. Pretposljednji *Element* cijelo se vrijeme „žilavo borio” s čak 20 igrača, među kojima su Kukolj, Kosmat i Kostanjevac (triput kao vratar) nastupili svaki put. *Jedinstvu* za iskorak sa začelja tablice nije bio dovoljno ni 20 nogometaša koji su nosili njegov dres, a u društvu radnika i namještenika prehrambene industrije samo su Ivan Kuftinec i Edo Gortan odigrali sve utakmice.¹¹⁹

Prvenstvene utakmice ukupno je sudilo 15 sudaca. Miljenko Podubski vodio je četiri susreta, Josip Mikulan i Josip Eppert po tri, Stanković, Jelinek, Mađarac, Horvat, Matančić i Mataković po dva. Jednom su arbitrali Mijo Gradiški, Vinko Bilopavlović, Predrag Lazić, Dragutin Šošarić, Mišo Hršak i Vladimir Goranić.¹²⁰

list, 24. 7. 1945., 6) i s terena je izbivao sve do prijateljske utakmice protiv *Metalca* 9. svibnja 1946. („U prijateljskom nogometnom susretu”, *Narodni sport*, 14. 5. 1946., 4).

¹¹⁸ „Zagrebačke prvorazredne momčadi tokom prvenstva”, *Narodni sport*, 4. 3. 1946., 4-5.

¹¹⁹ Nepotpuna i dijelom pogrešna statistika i analiza prvenstva objavljena je u: „Zagrebačke prvorazredne momčadi tokom prvenstva”, *Narodni sport*, 4. 3. 1946., 4-5. U ovome su radu sve pogreške i nedosljednosti iz periodike ispravljene, a završna statistika izvedena je pažljivim pregledom svih sastava tijekom sedam kola prvenstva.

¹²⁰ Usp. „Zagrebačke prvorazredne momčadi tokom prvenstva”, *Narodni sport*, 4. 3. 1946., 5.

Zaključni osvrt

Budući da je kontroverznom odlukom ministra Koharevića od 4. lipnja 1945. dotadašnji tijek nogometnih natjecanja na području Hrvatske bio vraćen na početnu poziciju, nogometne sekcije novoosnovanih ili novoobnovljenih zagrebačkih fiskulturnih društava potkraj iste godine iznova su krenule u službena natjecanja od najnižega ranga (kvalifikacije za prvenstvo Zagreba) ne bi li se odredili sudionici budućih viših razreda natjecanja (prvenstva NR Hrvatske i savezne lige). Tako je i ovdje analizirano prvenstvo Zagreba 1946. za nogometne momčadi u svojoj biti bilo nastavak kvalifikacija za nastup na prvenstvu Hrvatske, a gradski fiskulturni odbor doživio ga je pak kao pravu priliku za ispravljanje nepravilnosti i poteškoća uočenih tijekom kvalifikacijskih utakmica odigranih krajem 1945.

Polazak nogometnih momčadi različite kvalitete s jednakih pozicija unutar zajedničkoga natjecanja nužno je dovodio do utakmica velike rezultatske razlike, uslijed kojih su se jači sastavi poput *Dinama*, *Lokomotive* ili *Metalca* vrlo brzo izdvojili kao favoriti. Budući da su se nedugo po završetku prvenstva Zagreba fiskulturna društva rasporedila po razredima, ovdje analizirano natjecanje ostalo je posljednje gradsko prvenstvo na kojem su nastupile najjače momčadi današnjega Zagrebačkoga nogometnog saveza.

Pogledamo li u prethodnim poglavljima analizirano prvenstvo Zagreba 1946. i usporedimo li ga s kvalifikacijskim utakmicama odigranimi tijekom 1945.,¹²¹ možemo zaključiti da su pozitivni pomaci u organizaciji natjecanja, kao i u njegovoj izvedbi, ipak bili jasno vidljivi. Tako se više nije ponavljalo kašnjenje ili neodigravanje najavljenih utakmica, prekidi susreta ili pak poništavanje rezultata. Incidenti u publici i među igračima svedeni su na minimum, pa su novine s pravom pisale o „uzorn[oj] organizacij[i] prvenstva” na kojem, za razliku od kvalifikacijskih utakmica, nije bilo isključenja ni većih incidenata, a „igrači su se borili zbilja potpuno fair”.¹²² Ipak, zbog nedostatne sportske infrastrukture i nedorečenih propisa stanovite boljke poput nužnosti odigravanja ranijutarnjih utakmica (8:30 po zimskom vremenu) ili pak sudjelovanja pojedinaca u dvjema konkurentskim momčadima (npr. Zvonimir Cimermančić kao trener *Tekstilca*, a nedugo potom igrač *Dinama*) ostale su slaba mjesta generalno solidno organiziranog i izvedenog natjecanja.

Slijedom svega navedenog možemo zaključiti da je prvenstvo Zagreba 1946. – organizirano nedugo po završetku Drugoga svjetskog rata u posve novim okolnostima, a dosad vrlo slabo istraženo i popraćeno u literaturi – ipak odigralo važnu ulogu u sportskom životu poslijeratnoga Zagreba i Hrvatske te utrlo put novim, znatno poznatijim i u sjećanjima mnogih zaljubljenika još uvijek živim, uspjesima zagrebačkih klubova u bivšoj socijalističkoj Jugoslaviji.

¹²¹ Usp. ĐURANAC, „Zagrebački nogomet”, 84-90, 132-154.

¹²² „Uzorna organizacija prvenstva”, *Narodni sport*, 4. 3. 1946., 4.

Prilog 1. Pregled prvenstva po utakmicama

1. KOLO	Poštar – Element 0 : 0	13. 1. 1946. u 8:30
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 300	Sudac: Stanko Stanković
Strijelci: -		
Poštar: Mikuš, Kamarit, Br. Mezak, J. Hunjet, Andročec, S. Hunjet, Mundar, Bo. Mezak, Peruš, Vukmanić, Zalar		
Element: Hajdarević, Glinšek, Jutriša, Špirk, Kukulj, Jurak, Kostanjevac, Kosmat, Flajšman, Kodrnja, Franceković		
1. KOLO	Dinamo – Amater 6 : 1 (2 : 0)	13. 1. 1946. u 10:15
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 500	Sudac: Milan Jelinek
Strijelci: Beda 3, Kacian, Golob i Kokotović 1 (<i>Dinamo</i>), Kleščić (<i>Amater</i>)		
Dinamo: Urch, I. Horvat, Lojen, Kurtanjek, D. Horvat, Reiss, S. Beda, Kacian, Golob, Ž. Čajkovski, Kokotović		
Amater: Antloga, Brenčun, Tomić, Platužić, Pigaj, Osrečki, Kralj, Trbuhović, Kleščić, Vukas, Matković		
1. KOLO	Metalac – Jedinstvo 8 : 1 (5 : 0)	13. 1. 1946. u 12:30
Igralište „Slobode”	Gledatelja: 500-1000	Sudac: Josip Mikulan
Strijelci: Canjuga 3, V. Kuftinec 2, Gruškovnjak i Z. Pilko 1, Picek – autogol (<i>Metalac</i>), Gretić (<i>Jedinstvo</i>)		
Metalac: Šimunić, Petrović, Dubravčić, Cvetan, I. Duh, Jazbinšek, Maršanić, V. Kuftinec, Z. Pilko, Gruškovnjak, Canjuga		
Jedinstvo: Hudina, Z. Horvat, Picek, Capek, I. Kuftinec, Kupinić, Richter, Gretić, Sever, Gortan, Mati		
1. KOLO	Lokomotiva – Tekstilac 1 : 0 (0 : 0)	13. 1. 1946. u 14:15
Igralište „Slobode”	Gledatelja: oko 1500	Sudac: Miljenko Podubski
Strijelac: Žigman		
Lokomotiva: Žmara, Slezak, Lončarić, Rebec, Kolaković, Vučilovski, Koželj, Blažetić, Žigman, Žerjav, Pozojević		
Tekstilac: Cingula, Borovec, I. Pilko, Eibl, Klaić, Cizarić, Požnjak, Đurić, O. Beda, Kobe, Drvodelić		
2. KOLO	Element – Tekstilac 3 : 0 (2 : 0)	20. 1. 1946. u 8:30
Igralište „Slobode”	Gledatelja: 300-600	Sudac: Petar Mađarac
Strijelci: Malivuk, Omerzo i Kostanjevac		
Element: Hajdarević, Glinšek, Jutriša, Špirk, Kukulj, Jurak, Kostanjevac, Kosmat, Omerzo, Kodrnja, Malivuk		
Tekstilac: Cingula, I. Pilko, Borovec, Eibl, Klaić, Cizarić, Požnjak, Đurić, O. Beda, Kobe, Drvodelić		
2. KOLO	Metalac – Poštar 3 : 2 (3 : 0)	20. 1. 1946. u 10:15
Igralište „Slobode”	Gledatelja: oko 500	Sudac: Josip Eppert
Strijelci: Bušić 2, Strnad 1 (<i>Metalac</i>), Mezak i Peruš (<i>Poštar</i>)		
Metalac: Šimunić, Petrović, Dubravčić, Cvetan, I. Duh, Jazbinšek, Strnad, Bušić, Z. Pilko, Gruškovnjak, Canjuga		
Poštar: Mikuš, Franki, Ožegović, J. Hunjet, Andročec, S. Hunjet, Šnajder, Peruš, Hans, B. Mezak, Zebec		

2. KOLO	Lokomotiva – Amater 5 : 1 (2 : 0)	20. 1. 1946. u 13 h
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 1600	Sudac: Mijo Gradiški
Strijelci: Žigman 3, Firm i Blažetić 1 (<i>Lokomotiva</i>), Kralj (<i>Amater</i>)		
Lokomotiva: Žmara, Slezak, Lončarić, Žerjav, Kolaković, Vučilovski, Koželj, Blažetić, Žigman, Firm, Pozojević		
Amater: Antloga, Brenčun, Arapović, Platužić, Pigaj, Osrečki, Mohorko, Trbuhović, M. Pleše, Vukas, Kralj		
2. KOLO	Dinamo – Jedinstvo 7 : 0 (4 : 0)	20. 1. 1946. u 14:45
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 1000	Sudac: Vinko Bilopavlović
Strijelci: Kokotović, Čajkovski i Golob 2, Beda 1		
Dinamo: Monsider, Ettlinger, D. Horvat, B. Pleše, I. Horvat, Reiss, S. Beda, Kacian, Golob, Ž. Čajkovski, Kokotović		
Jedinstvo: Hudina, Horvat, Gortan, Capek, Novački, I. Kuftinec, Sertić, Sever, Dražić, Gretić, Žagar		
3. KOLO	Metalac – Amater 1 : 1 (0 : 0)	27. 1. 1946. u 8:30
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 400	Sudac: Juraj Horvat
Strijelci: Bušić (<i>Metalac</i>), Kleščić (<i>Amater</i>)		
Metalac: Šimunić, Petrović, Dubravčić, V. Duh, I. Duh, Jazbinšek, Strnad, Bušić, Z. Pilko, Gruškovnjak, Canjuga		
Amater: Mohorko, Brenčun, Arapović, Platužić, Pigaj, Osrečki, Trbuhović, Pleše, Kleščić, Duković, Vukas		
3. KOLO	Tekstilac – Poštar 2 : 0 (2 : 0)	27. 1. 1946. u 10:15
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 400	Sudac: Stanko Stanković
Strijelci: Kobe i Požnjak		
Tekstilac: Cingula, Borovec, Pilko, Eibl, Klaić, Cizarić, Kalšan, Požnjak, Đurić, Kobe, Drvodelić		
Poštar: Mikuš, Franki, Ožegović, S. Hunjet, Andročec, J. Hunjet, Bolfek, B. Mezak, Peruš, Čonč, Zebec		
3. KOLO	Dinamo – Element 15 : 2 (5 : 1)	27. 1. 1946. u 13 h
Igralište „Slobode”	Gledatelja: oko 500	Sudac: Predrag Lazić
Strijelci: Beda 8, Pleše 3, Reiss 2, Golob i Čajkovski 1 (<i>Dinamo</i>), Čendak i Kosmat (<i>Element</i>)		
Dinamo: Monsider, I. Horvat, Lojen, B. Pleše, D. Horvat, Reiss, O. Beda, Kacian, Golob, Ž. Čajkovski, Kokotović		
Element: Hajdarević, Jutriša, Glinšek, Jurak, Kukulj, Špirk, Kostanjevac, Omerzo, Čendak, Kosmat, Malivuk		
3. KOLO	Lokomotiva – Jedinstvo 3 : 2 (1 : 2)	27. 1. 1946. u 14:45
Igralište „Slobode”	Gledatelja: oko 500	Sudac: Miljenko Podubski
Strijelci: Firm 2, Žigman (<i>Lokomotiva</i>), Sever 2 (<i>Jedinstvo</i>)		
Lokomotiva: Žmara, Slezak, Lončarić, Žerjav, Kolaković, Vučilovski, Koželj, Blažetić, Žigman, Firm, Pozojević		
Jedinstvo: Hudina, Picek, Gortan, I. Kuftinec, Novački, Vižintin, Capek, Sertić, Sever, Gretić, Žagar		

4. KOLO	Tekstilac – Metalac 3 : 0 (2 : 0)	3. 2. 1946. u 10:15
Igralište „Slobode”	Gledatelja: oko 700	Sudac: Marijan Matančić
Strijelci: O. Beda, Kobe i Kalšan		
Tekstilac: Cingula, Borovec, I. Pilko, Eibl, Klaić, Cizarić, Kalšan, Đurić, O. Beda, Kobe, Drvodelić		
Metalac: Kukla, Petrović, Dubravčić, Cvetan, Jazbinšek, I. Duh, Maršanić, Gruškovernjak, Bušić, Canjuga, Strnad		
4. KOLO	Dinamo – Poštar 2 : 0 (1 : 0)	3. 2. 1946. u 15 h
Igralište „Slobode”	Gledatelja: 1000-1500	Sudac: Mišo Hršak
Strijelci: Čajkovski i Lojen		
Dinamo: Monsider, I. Horvat, Lojen, Pleše, D. Horvat, Reiss, S. Beda, Kacian, Golob, Ž. Čajkovski, Kokotović		
Poštar: Mikuš, S. Hunjet, Br. Mezak, Čonč, Andročec, J. Hunjet, Mundar, Bo. Mezak, Šnajder, Peruš, Zebec		
4. KOLO	Amater – Jedinstvo 3 : 1 (2 : 1)	3. 2. 1946. u 15 h
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 300	Sudac: Josip Mikulan
Strijelci: Kleščić 2 i Arapović 1 (<i>Amater</i>), Sever (<i>Jedinstvo</i>)		
Amater: Cerić, Brenčun, Arapović, Trbuhović, Platužić, Osrečki, Kostanjarević, M. Pleše, Kleščić, Duković, Vukas		
Jedinstvo: Cindrić, Picek, Gortan, Z. Horvat, Novački, I. Kuftinec, Capek, Sertić, Sever, Dražić, Žagar		
4. KOLO	Lokomotiva – Element 1 : 0 (1 : 0)	7. 2. 1946. u 15:15
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 300	Sudac: Vladimir Goranić
Strijelac: Firm		
Lokomotiva: Žmara, Slezak, Lončarić, Žerjav, Župančić, Vučilovski, Žigman, Blažetić, Firm, Meljnjak, Pozojević		
Element: Kostanjevac, Glinšek, Jutriša, Jurak, Kukulj, Špirk, Omerzo, Kodrnja, Čendak, Kosmat, Malivuk		
5. KOLO	Poštar – Jedinstvo 3 : 0 (1 : 0)	10. 2. 1946. u 9:30
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 200	Sudac: Josip Eppert
Strijelci: Andročec, S. Hunjet i Mundar		
Poštar: Mikuš, Ožegović, Br. Mezak, S. Hunjet, J. Hunjet, Peruš, Mundar, Bo. Mezak, Andročec, Zebec, Čonč		
Jedinstvo: Cindrić, Picek, Gortan, Horvat, Novački, I. Kuftinec, Sertić, Levart, Sever, Dražić i Žagar		
5. KOLO	Lokomotiva – Metalac 1 : 0 (0 : 0)	10. 2. 1946. u 10:15
Igralište „Slobode”	Gledatelja: 1500-2000	Sudac: Josip Mikulan
Strijelac: Firm		
Lokomotiva: Žmara, Slezak, Lončarić, Žerjav, Kolaković, Vučilovski, Koželj, Blažetić, Žigman, Firm, Meljnjak		
Metalac: Šimunić, Dubravčić, Majerić, Cvetan, Jazbinšek, V. Duh, Z. Pilko, V. Kuftinec, I. Duh, Gruškovernjak, Canjuga		

5. KOLO	Amater – Element 4 : 0 (3 : 0)	10. 2. 1946. u 15:15
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 300	Sudac: Milan Jelinek
Strijelci: Vukas 2, Kleščić i Trbuhović		
Amater: Cerić, Brenčun, Arapović, Mohorko, Platužić, Osrečki, Kostanjarević, Trbuhović, Kleščić, Duković, Vukas		
Element: Bahtijarević, Jurak, Marold, Špirk, Kukulj, Kosmat, Kostanjevac, Čendak, Omerzo, Fleischman, Malivuk		
5. KOLO	Dinamo – Tekstilac 4 : 1 (4 : 0)	10. 2. 1946. u 15:15
Igralište „Slobode”	Gledatelja: 2000-2500	Sudac: Miljenko Podubski
Strijelci: Golob 2, Čajkovski i Kacian (<i>Dinamo</i>), O. Beda (<i>Tekstilac</i>)		
Dinamo: Monsider, I. Horvat, Lojen, Reiss, D. Horvat, Pleše, S. Beda, Kacian, Golob, Ž. Čajkovski, Kokotović		
Tekstilac: Cingula, Borovec, I. Pilko, Eibl, Klaić, Cizarić, Kalšan, Đurić, O. Beda, Kobe, Drvodelić		
6. KOLO	Tekstilac – Jedinstvo 3 : 2 (1 : 2)	17. 2. 1946. u 8:30
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: 300-1000	Sudac: Dragutin Šošarić
Strijelci: O. Beda 2 i Eibl (<i>Tekstilac</i>), Čavlović 2 (<i>Jedinstvo</i>)		
Tekstilac: Cingula, I. Pilko, Borovec, Cizarić, Klaić, Eibl, Dananić, Drvodelić, O. Beda, Kobe, Kalšan		
Jedinstvo: Cindrić, Z. Horvat, Gortan, Picek, Novački, I. Kuftinec, Gretić, Dražić, Jurković, Čavlović, Sertić		
6. KOLO	Poštar – Amater 3 : 2 (1 : 1)	17. 2. 1946. u 10:15
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: 500-1500	Sudac: Juraj Horvat
Strijelci: Mundar 2 i Andročec (<i>Poštar</i>), Arapović i Kleščić (<i>Amater</i>)		
Poštar: Mikuš, Franki, Ožegović, J. Hunjet, S. Hunjet, Peruš, Mundar, Bo. Mezak, Andročec, Čonč, Zebec		
Amater: Cerić, Brenčun, Arapović, Mohorko, Platužić, Osrečki, Kostanjarević, Trbuhović, Kleščić, Duković, Vukas		
6. KOLO	Metalac – Element 4 : 0 (1 : 0)	17. 2. 1946. u 13:30
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 4000	Sudac: Petar Mađarac
Strijelci: I. Duh 2, Gruškovnjak i Bušić		
Metalac: Šimunić, Dubravčić, Majerić, Petrović, Jazbinšek, V. Duh, Maršanić, Bušić, I. Duh, Gruškovnjak, Canjuga		
Element: Kostanjevac, Špirk, Cvek, Havliček, Kukulj, Kosmat, Flajšman, Kodrnja, Omerzo, Hojka, Malivuk		
6. KOLO	Dinamo – Lokomotiva 7 : 1 (3 : 0)	17. 2. 1946. u 15:15
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: oko 4000	Sudac: Marijan Matančić
Strijelci: Golob 4, Ž. Čajkovski 2 i Reiss (<i>Dinamo</i>), Firm (<i>Lokomotiva</i>)		
Dinamo: Monsider, D. Horvat, Lojen, Reiss, I. Horvat, Pleše, S. Beda, Kacian, Golob, Ž. Čajkovski, Kokotović		
Lokomotiva: Žmara, Lončarić, Kolaković, Vučilovski, Župančić, Žerjav, Pozojević, Firm, Žigman, Blažetić, Koželj		

7. KOLO	Element – Jedinstvo 3 : 1 (2 : 1)	24. 2. 1946. u 10 h
Igralište „Pobjede”	Gledatelja: 300-400	Sudac: Ivan Mataković
Strijelci: Malivuk 2 i Jurišić (<i>Element</i>), Dražić (<i>Jedinstvo</i>)		
Element: Kostanjevac, Marold, Jurak, Ilijaš, Kukulj, Kosmat, Malivuk, Jurišić, Kodrnja, Havliček, Jutriša		
Jedinstvo: Cindrić, Gortan, Horvat, I. Kuftinec, Novački, Capek, Žagar, Dražić, Sever, Čavlović, Jurković		
7. KOLO	Lokomotiva – Poštar 2 : 0 (1 : 0)	24. 2. 1946. u 13:30
Igralište „Slobode”	Gledatelja: oko 1500	Sudac: Miljenko Podubski
Strijelci: Firm i Meljnjak		
Lokomotiva: Vrhovšek, Slezak, Lončarić, Žerjav, Kolaković, Blažetić, Firm, Žigman, Meljnjak, Koželj, Pozojević		
Poštar: Mikuš, Ožegović, Franki, Peruš, S. Hunjet, J. Hunjet, Čonč, Andročec, Bo. Mezak, Zebec, Mundar		
7. KOLO	Metalac – Dinamo 3 : 0 (1 : 0)	24. 2. 1946. u 15:15
Igralište „Slobode”	Gledatelja: 2500-3000	Sudac: Josip Eppert
Strijelci: Maršanić 2 i I. Duh		
Metalac: Šimunić, Dubravčić, Majerić, Petrović, Jazbinšek, V. Duh, Maršanić, Bušić, Gruškovnjak, I. Duh, Z. Pilko		
Dinamo: Monsider, Lojen, D. Horvat, Reiss, I. Horvat, B. Pleše, Kokotović, Ž. Čajkovski, Kacian, Cimermančić, S. Beda		
7. KOLO	Amater – Tekstilac 2 : 1 (2 : 0)	3. 3. 1946. u 15:15
Igralište „Slobode”	Gledatelja: 1000–1500	Sudac: Ivan Mataković
Strijelci: Kostanjarević i Hudika (<i>Amater</i>), O. Beda (<i>Jedinstvo</i>)		
Amater: Cerić, Platužić, Arapović, Kršek, Šimunović, Osrečki, Ivanković, Kostanjarević, Kleščić, Hudika, Vukas		
Tekstilac: Cingula, Borovec, Crnčec, Eibl, Klaić, I. Pilko, Kalšan, Švast, O. Beda, Kobe, Drvodelić		

Arhivsko gradivo

HR-HDA-1422-AGEFOTO: Hrvatska, Hrvatski državni arhiv, Zagreb, fond 1422, Agencija za fotodokumentaciju.

HR-HDA-2105-ZBVS: Hrvatska, Hrvatski državni arhiv, Zagreb, fond 2105, Zbirka fotografija Vladimira Susića.

Mrežni izvori

„1946.” Nogometni klub Dinamo Zagreb. Pristup ostvaren 2. 5. 2024. <https://dinamo-zg.com/432987674/433737160>.

„Povijest Zagrebačkog nogometnog saveza (ZNS)”. *Zagrebački nogometni savez*, 2023. Pristup ostvaren 19. 4. 2024. <https://zns.hr/povijest-zns-a>.

„Prvenstvo Zagreba u nogometu 1946.” *Wikipedia*, 2024. Pristup ostvaren 12. 3. 2024. https://hr.wikipedia.org/wiki/Prvenstvo_Zagreba_u_nogometu_1946.

Tisak

Ilustrirane fizikturne novine (Zagreb), 1945.

Ilustrirani vjesnik (Zagreb), 1946.

Narodni list (Zagreb), 1945-1946.

Narodni sport: ilustrirane fizikturne novine (Zagreb), 1946.

Vjesnik (Zagreb), 1945-1946.

Literatura

ĐURANAC, Fran. „Zagrebački nogomet u okviru fiskulturnog pokreta 1945. godine”. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, 2023.

FRNTIĆ, Franjo. „Hermenegildo Kranjc – uzorni nogometni učitelj i poštenu djelatnik pravde”. *Povijest sporta* 98 (1993): 65-67.

FRNTIĆ, Franjo. „Josip Broz Tito počasni predsjednik Radničkog sportskog društva Metalac u Zagrebu”. *Povijest sporta* 33 (1977): 2851-2856.

GARBER, Roman, ur. *Zlatni jubilej ZNS 1919-1969*. Zagreb: Zagrebački nogometni savez, 1970.

KOVAČIĆ, Davor. *Hrvatski nogomet u doba cara, kralja, poglavnika i maršala*. Zagreb: AGM; Hrvatski institut za povijest, 2019.

KRAMER, Fredi. „Ukidanje prošlosti”. U: *Hrvatski nogometni savez 1912-1992*, ur. Fredi Kramer. Zagreb: Hrvatski nogometni savez, 1992, 60-75.

MACANOVIĆ, Hrvoje. „Radničke sportske igre metalaca u Zagrebu 1946. godine”. *Povijest sporta* 7 (1971): 597-602.

MAGDIĆ, Zvonimir. *Legende zagrebačkog nogometa*. Zagreb: Spot, 1996.

MAGDIĆ, Zvonimir. „Nogomet u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj”. U: *Hrvatski nogometni savez 1912-1992*, ur. Fredi Kramer. Zagreb: Hrvatski nogometni savez, 1992, 42-59.

Lokomotiva 1914/64. Zagreb: Biro za štampu i propagandu ZŽP; Sportska štampa, 1964.

MIJATOV, Nikola. *Sport u službi socijalizma: jugoslovensko iskustvo 1945-1953*. Beograd: Čigoja štampa; Institut za savremenu istoriju, 2020.

MILLS, Richard. *Nogomet i politika u Jugoslaviji. Sport, nacionalizam i država*. Zagreb: Profil, 2018.

S. D. Metalac: 1930-1950. Zagreb, 1950.

ŠUTE, Ivica. *Kibici „Purgera”. Fenomen „Građanski” i njegovi kibici: između masovne zabave, strasti i svjetonazora u međuratnome Zagrebu*. Zagreb: FF Press, 2022.

TKALEC, Stanislav, ur. *Dinamo 1945-1960*. Zagreb: Nogometni klub „Dinamo”, 1960.

TOMAŠEVIĆ, Miroslav. *Dinamo: povijest i zlatnih 10 godina*. Zagreb: HNK Dinamo, 2015.

UJEVIĆ, Bože. *Vječni derbi 1945. – 1991*. Zagreb: Pis shop d.o.o., 2022.

SUMMARY

Zagreb Football Championship 1946

This article reconstructs and analyzes the previously unexamined Zagreb football championship, played during January and February 1946, based on newspaper reports, preserved photographs, and data scattered throughout the literature. It was the last city championship featuring the strongest clubs of the Zagreb Football Association.

Eight Physical Culture Societies (FD) competed for the title of Zagreb champion – “Amater”, “Dinamo”, “Element”, “Jedinstvo”, “Lokomotiva”, “Metalac”, “Poštar” and “Tekstilac” – all of which qualified by playing preliminary matches at the end of 1945. After seven rounds, the players of FD Dinamo won the city champion title and direct qualification for the upcoming Croatian Championship.

Since the final ranking in the Zagreb championship also determined the possibility of further national-level competition, the teams of “Amater”, “Lokomotiva” and “Metalac” qualified for the republican championship play-offs.

The top scorer of the championship was Slavko Beda from Dinamo. Several teams featured future stars of Croatian football, such as Branko Zebec (FD “Poštar”) and Bernard Vukas (FD “Amater”).

Keywords: Zagreb; Sport; Football; Zagreb Football Championship 1946; FC Dinamo